

कोपरगावचे एक श्रीमान सदगृहस्थ. जमीन जागा, पैसा अडका, नोकर चाकर ह्यांची त्यांच्यापाशी विपुलता होती. मात्र नव्हता पुत्र. तीन लग्नं केली. पण एकीलाही पुत्र संतान नाही. त्यामुळे मन विषणू. त्यांना कुणी शिरडीची वाट दाखवून म्हटलं, 'बाबांचं दर्शन घ्या! तुमचे मनोरथ पूर्ण होतील!'

मोठ्या कष्टानं तिन्ही स्त्रियांना घेऊन ते शिरडीला आले. टांगेवाल्याने त्यांना विचारले, 'इथं तुम्ही कुठं उतरणार?

ते गृहस्थ काय उत्तर देणार? इथं ना कुणाची ओळख न देख! आता... मनात विचार चालले आहेत तोच म्हाळसापती अन् माधव मास्तर शामा तिकडून चालले होते. त्यांनी टांगेवाल्याला म्हटलं, 'ह्यांचं इथं कुणी नाही ना! मग ह्यांना काशिरामकडे घेऊन जा. तिथं तो करील ह्यांची खाण्यापिण्याची सारी व्यवस्था!'

टांगेवाला काशिरामच्या दारात आला. मंडळी टांग्यातून उतरली. काशिरामने मोठ्या अदबीने त्यांची सारी व्यवस्था केली. कोपरगावचे ते शेठ लोडाला टेकून स्वतःचे पाय चोळीत होते. स्त्रियाही त्यांच्या शेजारी बसल्या होत्या. त्या सर्वांचे चेहरे कोणत्यातरी काळजीने फिकट, मलूल नि पाहणाऱ्याला उदास वाटत होते.

रात्रीच्या वेळी नवन्याच्या उशाला बसलेल्या त्या तिन्ही स्त्रिया त्याला खडसावीत होत्या, 'तुमच्या नशिबी काय वाढून ठेवलेले आहे हे जाणत असताही, तुम्ही ही एक, दोन, तीन लग्नं काय म्हणून केलीत? हातात पैसा नि श्रीमंती होती म्हणून? आम्हाला नरकात लोटून आपण काय मिळविलेत? आता आम्ही तुम्हाला तळतळून शाप दिले, तर त्यात आमचं चुकलं असं कोण म्हणू शकेल? तुम्ही पुढील जन्मी स्त्री होऊन आमच्या प्रमाणे मूल नाही, मूल नाही म्हणून दुःख करीत बसाल! कधीच तुम्हाला सौख्य लाभणार नाही, हाच शेवटी आमचा तुम्हाला शाप! कुठंही फिरलं तरी पळसाला पानं तीनच!

बिचारा गृहस्थ भयभीत झाला. पण काशिरामचे शब्द त्याच्या डोळ्यासमोर नाचू लागताच काहीसा सावरून ते शब्द तो पुन्हा पुन्हा मनाशी घोळवू लागला, 'काय सांगू तुम्हाला, ज्याच्यावर गुरुकृपा झाली त्याला काय उणे आहे?"

काशिरामने त्या गृहस्थाला सांगितलं, "गुरुला आपलासा करणं हा मार्ग साधा नाही. मोठा बिकट आहे. लोक निदा करतात, हसतात, नाना तन्हेच्या कंड्या उठवितात. त्या सर्वांना निर्धारिणं तोंड देऊन गुरुमाऊलीचे पाय जो सोडीत नाही, त्यालाच भाग्याचे दिवस लाभतात. त्याची मनोकामना तृप्त होते."

काशिरामच्या शब्दांनी त्या श्रीमंत गृहस्थाचं मल्हसित झालं. त्याने बाबांचे पाय मस्तकी धरले, नि सेवेला सुखात केली. त्याच्या बायकांनी त्याची चेष्टा चालविली. तथापि डोळ्यासमोर श्रीबाबांची धिरोदात्त मूर्ति नि त्यांची भक्ति चालू झाली, अन् अखेर इच्छा प्राप्तीचा सुखद सोहळा पदरात पडला. निंदकांची तोंड बंद झाली नि बाबांचे गोडवे घरोघर गाऊ लागले.

श्रीसाईबाबा साक्षात् दत्तगुरुचे अवतार. त्यांच्या कार्यभूमीत शिरडीत दर गुरुवारी यात्रा भरते. रामनवमीला श्रीरामजन्म साजरा केला जातो. आषाढ पौर्णिमा, गुरुपौर्णिमा म्हणून दुमदुमते. नवरात्रात नि विजयादशमीला मोठ्या आनंदोत्सवाला भरती येते. अशावेळी कुणाच्याही मनाचं पारणं फिटावं, नि रघुपति राघव राजाराम। पतीत पावन साईनामाच्या घोषाने प्रतिसाद ठिकठिकाणी उमटावे एवढा सुखसोहळा साजरा होत असतो. 'जिथे साईकृपा होई। तिथे काय उणे राही?'

श्रीसाईबाबांचे तत्त्वज्ञान

— कु. सुधा लक्ष्मण पाटील,
महेश कृपा चाळ,
लोकमान्य नगर,
ठाणा-४०० ६०६.

अनेक युगानुयुगे भगवंताना भूतलावरील प्राणीमात्रांच्या रक्षणासाठी अवतार घ्यावे लागले. संत ज्ञानेश्वर, तुकाराम, रामदास, गजानन महाराज, अककलकोट स्वामी, नित्यानंद स्वामी असे अनेक संत-महंत ह्या पृथ्वीवर होऊन गेले. त्याचप्रमाणे भगवान श्रीसाईबाबा हेही ईश्वराचे अवतार होते.

संत ज्ञानेश्वरांनी आपल्या योगसामर्थ्यनि, घरातील प्रापंचिक अडचण असल्याने, मुक्ताबाईला आपल्या पाठीवर मांडे भाजण्यास सांगितले व वयाच्या १६ व्या वर्षी 'ज्ञानेश्वरी' लिहिली.

समर्थ रामदासांच्या आईची दृष्टी गेली असताना, प्रत्यक्ष प्रभू रामचंद्रांच्या उपासनेने आईची दृष्टी तर आलीच व प्रभू रामचंद्रांचे साक्षात् दर्शनही घडले. अशी संत-महंतांची अनेक कार्ये आहेत.

श्री सद्गुरु साईबाबांजवळ असेच ईश्वरी सामर्थ्य होते. त्यांना रिद्धी-सिद्धी प्राप्त होती. श्रीसाईबाबा कित्येक वेळा श्रद्धावान भक्तांजवळ दक्षिणा (जवळ असलेली सर्व रक्कम) मागत असत. आणि 'चल-जा!' ह्या शब्दात, त्यास तेथून जाण्यास सांगत असत. व पुढी ल्यांच्या पाठीशी गुप्तरितीने राहून ह्या ना त्या मागानि मदत करीत असत. अशी अनेक उदाहरणे आहेत. असे चमत्कार साईबाबा प्रत्यक्ष असताना घडत असत. व आजही घडत आहेत.

साईबाबांचे एक भक्त शिर्डीत गेले असता, तेथील दुकानात त्यांस श्रीसाईची नयनरम्य प्रतिमा पाहून ती घेण्याची प्रबळ इच्छा झाली. परंतु फक्त प्रवासापुरतेच पैसे शिल्लक असूनही त्यांनी ती साईची प्रतिमा घेऊन, श्रीसाई समर्थ आपल्या पाठीशी उभे आहेत अशी दृढ भावना मनाशी बाळगून, त्यांनी पायी चालावयास सुरुवात केली. साईबाबा जणूकाही त्याची सत्वपरिक्षा पहात होते. बरेच अंतर चालून आल्यावर त्यांस वाटेत एक २० रु. असलेले पाकीट सापडले व त्या पैशांतून ते सुखरूप घरी आले. असे

अनेक चमत्कार आज घडत आहेत. फक्त श्रद्धा व सबुरी हवी.

श्रीसाईबाबा अंगात कफनी, डोक्यास फडके अशा सामान्य वेशात रहात होते. परंतु त्यांचे सामर्थ्य बलवान होते. बाबांनी आपल्या तिरस्कार करणाऱ्या वाण्यांना, पाण्याने पणत्या पेटवून दाखविल्या. जमिनीवर चिमटा आपटून अग्री निर्माण केला. उदीच्या सहाय्याने भक्तांची दुःखे दूर केली. सर्वांना श्रद्धा-सबुरी या महामंत्राने आपलेसे केले. त्यांनी भक्तांना दिलेल्या ११ वचनांतून आश्वासन दिले आहे —

“नित्य मी जिवंत जाणा हेच सत्य।

नित्य घ्या प्रचित अनुभवे।

बोला---- बाबांचा जयजयकार, जयजयकार....

साईबाबांचा जयजयकार, जयजयकार....

ॐ औं औं औं औं

श्री साईनाथांची आरती

जयदेव जयदेव जय साईनाथा, ऐकूनी कीर्ति तुमची
झुकतो माथा, जयदेव जयदेव..... ॥४॥

‘सबका मालिक एक’ गर्जविला नारा

दुःखी जनतेच्या कष्टांचा वाहिला भारा

अनाथांना दिला मायेचा सहारा

धर्माच्या अंधारात उगविला तारा

जयदेव जयदेव जय साईनाथा, ऐकूनी कीर्ति तुमची
झुकतो माथा, जयदेव जयदेव..... ॥२॥

चमत्कृतीने केले पाण्याचे तेल

दुष्ट लोक सारे झाले खजील

हिंदू-मुस्लिमांचा घातला भेळ

धर्म-मार्तडांचा बंद केला खेळ

जयदेव जयदेव जय साईनाथा, ऐकूनी कीर्ति तुमची
झुकतो माथा, जयदेव जयदेव..... ॥२॥

‘शिर्डीचे बाबा’ म्हणून लोक ओळखती

दर्शन घेण्या बाबांचे भक्तजन येती

बाबांच्या ऊदीने सर्व दुःख हरती

बघून साईचा प्रताप, दोन्ही कर जुळती

जयदेव जयदेव जय साईनाथा, ऐकूनी कीर्ति तुमची
झुकतो माथा, जयदेव जयदेव..... ॥३॥

— श्री. मिलिंद रमेशराव जोशी

श्री. द.श. घोडजकर यांचा वाडा,

वकिल कॉलनी, कंधार,

ता. कंधार, जि. नांदेड,

पिन - ४३१७१४.

अन्नदान

— श्री. प्रमोद बी. रायसोनी

१६४, समर्थ नगर,

औरंगाबाद.

कलीयुगात नामस्मरणाला जेवढे महत्व आहे तेवढेच अन्नदानालाही आहे. अन्न हे पूर्ण ब्रह्म आहे म्हणूनच प्राचीन काळापासून अन्नाला महत्व प्राप्त होत आले आहे. बारा वाजले व पोटात काही नसेल तर जीव कासावीस होतो, यातना होतात, म्हणून दुपारचे बारा म्हणजेच भिक्षेची वेळ असा क्रम चालत आला. आपले महान संत साईंदेव रोज बारा वाजता पाच घरी भिक्षा नित्यनियमाने मागत. ह्यावरून बाबांनी सुळा अन्नाला फार महत्व दिले होते. रोज ते अन्न गोळा करून पशुपक्षांना वाटीत. बाबांनी पूर्ण जाणले होते की, अन्ना शिवाय प्राणी मात्राला यातना होतात.

कस्त्रदान, विद्यादान, अन्नदान, अभयदान, द्रव्यदान असे अनेक दानाचे प्रकार आहेत. ह्या सर्व दानात अन्नदान हेच उच्च कोटीतले दान होय! दुसऱ्याचा आत्मा जेवून तृप्त झाला तर समाधान किती मिळते याची कल्पना प्रत्येकाला असावी यासाठी साईबाबांनी एका स्त्रीस, 'मला भूक लागली आहे, मला जेवण लवकर तयार करून आण' असे सांगितले. त्या स्त्रीने खरोखरच घाईघाईने स्वयंपाक तयार करून आणला व बाबांनी समोर भुकेने त्रस्त झालेल्या दुबळ्या कुञ्चाला ताट देऊन तृप्त केले. त्या स्त्रीला त्या वेळेस वाईट वाटले परंतु बाबांनी कृतीतून दाखवून दिले की, सर्व प्राणी मात्रांची भूक एकच आहे. तो आणि मी वेगळा नाही. तू जो स्वयंपाक आणला तो कुञ्चाने जरी खाल्ला तरी तो मला पोहचला. अशाप्रकारे अनेकविध प्रसंगांतून साईबाबांनी अन्नदानाची महती पटवून दिली आहे.

साई एका स्त्रीस म्हणत आहेत,

आई त्वां आज मज जेवूं घातलें। तेणे हें आकंठ पोट भरलें ॥

होते ते प्राण व्याकुळ झालें। ते तृप्त केले गे तुवां ॥

ऐसेच करीत जावे नित्य। हेची कामी येईल सत्य ॥

मशीदींत बैसून मी असत्य। बोलेन हें त्रिसत्य घडेना ॥

भुकेल्या भाकर आधीं द्यावी। आपुल्या पोटानंतर खावी। धरावे जीवीं हे नीट ॥

साईबाबांना उपास-तपास अजिबात आवडत नसे. त्याचप्रमाणे बाबांनी स्वतः सांगितले आहे की, अरे गुरु शोधावयास निघाला आहेस का? भुकेने तू व्याकुळ आहेस, प्रथम भाकर तुकडा खा, तृत्य हो, गुरु तुला शोधत येतील.

शेवटी अन्नदानाची महती वर्णावी तेवढी थोडीच आहे. साई स्वतः मशीदीत चूल मांडीत व त्यावर एक मोठे डगे (भांडे) ठेवून स्वयंपाक करीत व लोकांना जेवू घालीत.

कलीयुगी अन्नदान हेच महत दान होय।

कित्येक संकटाचे, पापांचे, बिमोड करिती अन्नदान ॥

ज्याचे मुखीं साईं जगी त्यास भय नाही

— श्री. चंद्रकांत श्रीराम गणगेटे

“साईंकृपा”, ३१९, गुरुवार पेठ,

सातारा-४१५००२.

मानवी जीवन हे अंधकारमय आहे. परंतु ज्यांच्याजवळ साईंनामरुपी दीपक आहे ते नेहमी प्रकाशातच असतात. ज्यांच्या अंतर्यामी सत्याचा प्रकाश आहे त्यांच्याकरिता बाहेर अंधकार रहात नाही. जितका अंधकार अंतर्यामी असतो तितकीच त्याची मात्रा बाहेर असू शकते.

जीवनात दोन गोष्टी मिळविण्यासारख्या आहेत आणि त्या म्हणजे सत्य आणि प्रेम. परंतु जो सत्य मिळविण्यात यशस्वी होतो, तो नकळत प्रेमात प्रतिष्ठित होतो. आणि ज्याचा प्रवेश प्रेमरुपी मंदीरात होतो, त्यास आपण सत्याच्या समोरच उभे आहोत असे आढळून येते. प्रेम हा सत्याचा प्रकाश आहे आणि सत्य प्रेमाच्या यात्रेची पूर्णता आहे.

हिरा हा मूलतः कोळसाच आहे. कोळशातच हिरा लपलेला असतो. त्याचप्रमाणे स्वतःतही सत्य लपलेले असते.

मानव देहातील प्रत्येक प्राणी सुखासाठी धडपड करीत असतो. क्षणिक, क्षणभंगूर अशा सुखाच्या लाटा यावरच बिचारा मिटक्या मारीत असतो. मानवास भयंकर अशा मोहाची निद्रा, अज्ञान आणि आळसाच्या वस्त्राखाली लागली आहे. प्रत्येक प्राणी हा सुखासाठी धडपड करीत असतो. परंतु सर्वसुखी असा या जगामध्ये कोण आहे?

मनुष्य हा क्षणभंगूर प्राणी आहे, त्याचा भरवसा नाही. कारण प्रत्यक्ष आपल्या जीविताची सूत्रे दुसऱ्याच्या हाती असून आपण केवळ कळसूत्री वाहुल्याप्रमाणे नाचत आहोत. ह्या संसाराच्या महापुरात एखाद्या गवताच्या काढीप्रमाणे हेलकावे खात तो नेईल तिकडे आपण जात आहोत. इतकेच नक्हे तर पाण्यावरील बुडबुड्याप्रमाणे ऐटीत आपण चालत आहोत पण त्या बुडबुड्याइतके आपले आयुष्यही क्षणभंगूर आहे आणि आपणास त्या बुडबुड्याप्रमाणे केवळ पटकन् फुटण्याचा प्रसंग येईल किंवा देहातील प्राणरूपी वायू केवळ निघून जाईल, याची तरी शाश्वती आहे काय?

जगात दुःख पर्वताएवढे आणि सुख मोहरीएवढे असे असताना त्या सुखाच्या मागेच मनुष्य पळत सुटतो. जीवाचा आटापिटा करतो, मिळेल तेवढे सुख घेण्याचा त्याचा प्रयत्न असतो.

सुख मिळविण्यासाठीच प्रत्येकाचा प्रयत्न चालू असतो. सुखाच्या क्षणाचा जन्म हा दुःखातून व कष्टातून व्हावा असाव नियम आहे. माणसाची प्रगती होण्यास दुःख आवश्यक आहे, तो महत्त्वाचा संकेत आहे यात शंकाच नाही.

म्हणजेच सुख हेच एक शिखर गाठण्याकरिता आपण धावत असतो. सुख म्हणजेच सर्वस्व असे हळूहळू आपण मनाला बजावतो. आणि स्वतःच्या मनावर पांघरूण घालून त्याचे खरे स्वरूप झाकायला सुरुवात करतो. ऐहिक उपभोग हेच सर्वस्व मानू लागतो

आणि त्यासाठी वाटेल त्या मार्गाचा अवलंब करून स्वतःला 'चार्वाका'च्या अनुयायांत समील करतो.

तात्पर्य, जोपर्यंत जगायचे आहे, जोपर्यंत हे आयुष्य आहे तोपर्यंत सुखाने जगावे, चैन करावी. म्हणजेच 'ऋण काढून सण करावा.'

मानव देह हा एक ना एक दिवस अग्निच्या स्वाधीन जाणार आहे, देह हा नष्ट होणारच, तो काही पुन्हा परत मिळणार नाही. आपल्या मृत्युनंतरही जीवन चालूच असते. आत्मा व परमात्मा (जीव व शिव) यांची शाश्वत भेट होईपर्यंत हा जन्ममरणाचा खेळ चालूच राहतो.

प्रत्येक आत्मा नव्या संसारात नवा देह धारण करीत असतो. पूर्वजन्मीच्या इच्छा पूर्ण करण्याकरिताच पुनर्जन्म होत असतो. आपण सर्वजणच पुनर्जन्म घेऊन आलेलो आहोत. काही देणी व काही घेणी करिताच विशिष्ट कुटुंबात आपण आपल्या पूर्वकर्मानुसार सुख-दुःख भोगण्याकरिता, सुख-दुःख देण्याकरिता एकत्र आलेलो आहोत.

ज्या देहाच्या सुखाकरिता आपण धडपडतो, तो देह स्वतः काहीच सुख भोगत नाही तर त्या देहाशी तादात्म्य पावणारा 'देह म्हणजेच मी' अशी दृढ भावना करून घेणारा आत्माच सुख भोगतो व सुख भोगण्यापूर्वी देहाला व मनाला कष्ट आणि वेदना भोगायला लावतो.

आपण सुखाचा शोध जन्मभर करीत राहतो, लहान इच्छा व वासना पूर्ण करीत राहतो, तरी आपण तृप्त होत नाही. समाधानी व शांत होऊ शकत नाही.

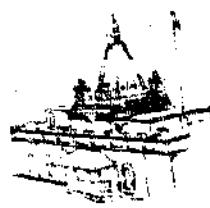
जेव्हा आम्ही दुसऱ्याच्या दुःखाचा वाटा स्वीकारून त्याचे दुःख हलके करतो तेव्हा त्या दुःखात सहभागी होण्यात अंतरात्म्यास थोडे समाधान मिळते. जर दुसऱ्याचे भले झालेले पाहून मत्सर, द्वेष, तिरस्कार किंवा हेवा न वाटता स्वतःचेच भले झाल्याचा आनंद मनात दाटला तर आपला आत्मा विकास पावू लागला आहे, असे निश्चित समजावे. म्हणजेच समाजाच्या सुख-दुःखाशी जेव्हा मनुष्य एकरूप होऊ लागतो तेव्हा त्याच्या आत्म्याचा विस्तार होतो.

परंतु याकरिता प्रत्येक मानवाने परमेश्वराची आराधना, उपासना केली पाहिजे. मानवाने स्वतःला दुबळे अथवा क्षुल्लक समजू नये. मानवी शरीर हे जरी दुबळे असले तरी आपले मन कणखर असू शकते. म्हणजे आपण स्वतःचा उद्धार स्वतःच केला पाहिजे.

तेव्हा स्वतःच्या मनोवृत्तीचा विचार करा, आपल्याला काय रुचेल व काय पचेल याचाही विचार करा आणि त्याप्रमाणे प्रत्येकाने साईभक्तीस लागले पाहिजे. श्री साई उपासनेमुळे आपल्याला हे सामर्थ्य मिळू शकेल.

काळ धावत आहे, वेळ व्यर्थ वाया जाणार नाही याची प्रत्येकाने खबरदारी घेतली पाहिजे. कारण काळ आपल्यासाठी थांबत नाही. तेव्हा शुभ गोष्टीस कालावधी कशाला? शुभस्य शीघ्रम!

कबीर: भक्तिसाधना

— श्री. य. न. पंडित
 ‘अर्चना’, शरणपूर,
 नाशिक-४२२००२.

जीवनाच्या बंधानातून जीवनाला मुक्त करण्याचे व परमात्म्याला प्राप्त करून घेण्याचे अनेकानेक मार्ग रूढ आहेत. सर्व सरिता सागराला जाऊन मिळतात, त्याप्रभाणे हे सर्व मार्ग शेवटी परमात्म्याचा शोध घेत घेत तेथेच विलीन होतात.

ज्ञानमागचे स्वरूप अतिशय सूक्ष्म आहे. परमात्म्याच्या ज्ञानाची अनुभूती प्राप्त करण्याकरिता अमूर्त, अनंत आदी शक्तीची आराधना करणे सामान्य साधकाला अत्यंत कठीण आहे. संसारापासून विरक्त राहून बहुतांश कर्माचा त्याग करून ज्ञानसाधना करणे हे सामान्यांचे काम नव्हे!

हट्योगात मूलाधार, स्वाधिष्ठान, मणिपुर, अनाहत, विशुद्ध, आज्ञा आणि सहस्रदल या षट् चक्रांचे भेदन, इडा, पिंगला व सुषुप्ता या नाडवांच्या माध्यमातून कुंडलिनी शक्तीची जागृती इत्यादि केवळ असामान्यांनाच पेलणाऱ्या गोष्टी या कठोर साधनेत अंतर्भुत आहेत.

दैनंदिन कर्तव्ये पार पाडीत असताना ज्ञानसाधना किंवा हट्योगसाधना करण्याकरिता वेळ मिळणे जेवढे दुष्कर तेवढेच अष्टांग योगाचा अभ्यास करून मनावर पूर्ण ताबा मिळविणेही अत्यंत कठीण आहे.

सर्वसामान्यांकरिता भक्तियोगाची साधना ही सहजसाध्य आहे. कोणत्याही साधनेचे अंतिम ईस्पित भक्तीच्या माध्यमातूनही संपूर्णतः साध्य होते, हे अनेक संतांच्या उदाहरणांवरून सिद्ध झालेले आहे. निगुणपिक्षा सगुणाला, अमूरतपिक्षा मूर्तला, ज्ञानापेक्षा भावनेला, विरक्तीपेक्षा व्यवहाराला भक्तिसाधनेत अधिक प्राधान्य आहे. मात्र भक्तिसाधना अन्य साधनांशी विरोधी नाही. उलट कोणत्याही साधनेत भक्तियोगाचा अंतर्भव झालेला असतो. ज्ञानयोग-हट्योग आणि भक्तियोग यात भिन्नता असली तरी त्यात विरोध नाही, हे लक्षात ठेवणे आवश्यक आहे.

कोणत्याही साधनेत मनावर नियंत्रण ठेवणे महत्वाचे असते. मन पवित्र, सात्त्विक व परमेश्वराबद्दल कृतज्ञतेने भरलेले असेल तर पर्मेश्वर प्राप्तीचा मार्ग सुलभ होतो. मनाला कशाप्रकारे वश करावयाचे, ताब्यात ठेवावयाचे हा एक गहन प्रश्न आहे. श्रीकृष्णांनी मनाचे चंचलत्व मान्य करून त्यावर एकच तोडगा सुचविला आहे,

“अभ्यासेन तु कौन्तेय वैराग्येण च गृह्यते”

निरंतर अभ्यासाने मनाची चंचलता कमी करता येते.

भक्तिमार्गात गुरुला जेवढे महत्व आहे, तेवढेच नामस्मरणालाही आहे. नामस्मरण अर्थातच विवेकपूर्वक झाले पाहिजे. भगवंताबद्दल भक्तीची भावना उफाळून आली पाहिजे. सर्वाभूती परमेश्वराचे दर्शन घडले तर आपोआपच आचारशुद्धी प्राप्त होते. मन सद्विचारांनी

व जीवन सदाचाराने भरून जाते. वैष्णविक भावनांपासून अलिप्त राहिल्याशिवाय हे घडणे शक्य नाही. भक्तीची साधना करणारा साधक हळूहळू सुखदुःखाच्या अतीत जाऊ शकतो.

कबीर सुमिरण सार है, और सकल जंजाल।

आदि अंत सब सोधिया, दूजा देखौं काल ॥

कबीरदास म्हणतात, नामस्मरण हे जीवनाचे सार आहे. ते ब्रह्मतत्त्वापर्यंत जावून पोहोचते. बाकी सर्व भ्रम निर्माण करणारे आहे. आदिपासून अंतापर्यंत सर्व शोध केला तर नामस्मरण हेच महत्त्वाचे साधन आहे. बाकी सर्व काळाच्या ओघात वाहून जाणारे आहे.

तूं तूं करता तूं भया मुझमें रही न हूँ।

वारी फेरी बलि गई, जित देखौं तित तूं ॥

परमेश्वराच्या (रामाच्या) नावाने स्मरण करता करता मी परमेश्वरमय (राममय) झालो. माझा अहंकार नाहीसा झाला. जिकडे पहावे तिकडे तूच भरलेला दिसतोस. म्हणून अनेक वेळा मी तुला शरण आलो आहे.

कबीर सूता क्या करे, जागि न जपै मुरारि।

एक दिनां भी सोवणां, लंबे पाँव पसारि ॥

मनुष्याला उद्देशून कबीरदास म्हणतात, तू अज्ञान-अंधकारात झोपून का राहतोस? जागृत होऊन वास्तविक स्थितीचा विचार कर. ज्या परमतत्त्वापासून तुझा जन्म झाला आहे, त्याच्यात लीन होण्याचा प्रयत्न कर.

कबीर प्रेम न चषिया चषि न लिया साव।

सूने घर का पाहुणां, ज्यू आया त्यू राव ॥

कबीरदास म्हणतात. जर तू परमेश्वराच्या प्रेमाचा आस्वादच घेतला नाहीस, त्याची गोडीच तुला कळली नाही, तर या जगात तुझे येणे घरात आलेल्या पाहुण्यासारखे आहे.

लूटि सके तो लूटियौ, राम नाम है लूटि।

पीछे ही पछिताहुगे, यहु तन जैहै छूटि ॥

रामनामाचे धन जेवढे लुटता येईल, तेवढे लुटून घे. हे शरीर सोडण्याचा जेव्हा प्रसंग येईल, तेव्हा पश्चाताप करून काय फायदा?

कबीर चित चमंकिया, चहुँ दिसि लागी लाइ।

हरि सुमिरण हाथूँ घडा, बेगे लेहु बुझाइ ॥

कबीरदासांचे म्हणणे आहे की, मन अतिशय चचंल आहे. या चंचलतेमुळे विषयवासनांची आग चारही दिशांना पसरते आहे. पण तुझ्या हातात हरिनामाचा पाण्याचा घडा आहे. त्याच्याने ती आग विझऱ्याने टाक. नामस्मरणाने वासनांची आग नाहीशी होते.

बालसाईभक्तांसाठी

बालवय आणि ज्ञानप्राप्ती

— श्री. सुनील द. राणे

बालसाईभक्तांनो, श्री साईबाबा हे अगदी कोवळ्या वयात म्हणजेच वयाच्या चार ते सोळा वर्षांपर्यंत अदृश्य होते. ते कुठे होते, काय करीत होते याची कुणालाच माहिती नाही. ते जेव्हा दृश्य रूपात शिरडीत अवतरले तेव्हा त्यांना अलौकिक सामर्थ्य प्राप्त झालेले होते. साईभक्तांनो, साईबाबांना दिक्कालात पाहण्याची ही जी सिद्धी लाभली, ती कशामुळे? तपोबलाच्या, योगसाधनेच्याच जोरावर नाही का? लहान मूल हे निष्पाप असते, म्हणूनच ह्या निष्पाप जीवाने केलेली साधना ईश्वराप्रत त्वरेने पोचते. आणि मग आपल्या बाल भक्तांसाठी परमेश्वराला साक्षात्कार घावा लागतो. मानव जसजसा वयाने मोठा होत जातो तसेतसा मोह, माया, विकार, वासना ह्या गोष्टींच्या आधीन होतो. त्यामुळे त्याच्याकडून कळत नकळत अनेक चुका, पापं घडत जातात. ईश्वराशी तादात्य यावण्यासाठी प्रौढांना पापांचं क्षालन करावं लागतं, त्यासाठी प्रथम त्यांना प्रायश्चित घ्यावं लागतं. परंतु बालकांचं तसं नसतं. ईश्वराला लहान मूल हे फुलासारखं असतं. झाडाला जसं खत-पाणी घालावं तशी त्यावरील कळी फुलत जाते, आणि फुललेले पुष्प इतरांना सुगंध देते, वातावरण प्रसन्न करून टाकते. तसेच लहान मुलांवर योग्य संस्कार झाले, अनंतात पसरलेल्या चैतन्य तत्वाची त्यांना जाण झाली की ब्रह्मज्ञान आकलन करून घेण्याची त्यांना ओढ लागते. ब्रह्मज्ञानात सामावलेल्या आणि ब्रह्मज्ञानाचा पाया असलेल्या पदार्थविज्ञान, रसायनशास्त्र, जीवशास्त्र, गणित, खगोलशास्त्र इत्यादी विषयांबद्दल जाण करून घेण्याची, त्यांचा परिपूर्ण अभ्यास करण्याची दांडगी आत्मशक्ती त्यांच्या ठायी निर्माण होते. ही ज्ञानलालसा लहान वयातच उत्पन्न झाली की ब्रह्मज्ञान अवगत होण्यास विलंब लागत नाही. कारण लहान मूल हे निष्पाप असते, हे वर उल्लेखिलेच आहे. एकदा का त्याला ब्रह्मज्ञानाची ओढ लागली की मग जरी तो जीव वयाने मोठा झाला तरी त्याला कोणत्याच वैषयिक वासना मोह पाढू शकत नाहीत. अशा सज्जनत्वाला परमेश्वराला साक्षात्कार हा घावाच लागतो. म्हणूनच संत ज्ञानेश्वर, ध्रुवबाळ, भक्त प्रल्हाद, श्रावणबाळ, श्री साईबाबा यांना कोवळ्या वयातच अलौकिक सिद्धी प्राप्त झाली होती.

साईभक्तांनो, ब्रह्मज्ञानाचा तीर गाठण्यासाठी ज्ञानाचा अर्थांग सागर पोहून जाणे आवश्यक आहे. खगोलशास्त्र, पदार्थविज्ञान, जीवशास्त्र, गणित, रसायनशास्त्र अशा ज्ञानाच्या अनेकविध लाटा ह्या सागरात आहेत. त्यांचे भेदन करून तुम्हाला ब्रह्मज्ञानाचा तीर गाठायचा आहे. ज्ञानेश्वर, ध्रुवबाळ, भक्त प्रल्हाद, श्री साईबाबा यांनी ज्ञानप्राप्तीसाठी केलेली साधना आपण केवळ वाचणार आहोत का? त्याचे आचरण करणार नाही का?... हो! ना! तर मग चला, आत्मापासूनच सुरुवात करू या. शुभस्य शीघ्रम!

आत्मा जो शिवाचा राम जप

— श्री. शाम जुवळे

जनार्दन भुवन, ९ छविलदास रोड,
दादर (प.), मुंबई-४०० ०२८

सर्वश्रेष्ठ ज्ञानी संत श्री ज्ञानेश्वर महाराज आपल्या आवडत्या हरिपाठात म्हणतात,

“रामकृष्ण वाचा, भाव हा जिवाचा
आत्मा जो शिवाचा, राम जप”

स्वानुभवाचे हे अमृततुल्य बोल सर्व मानव जातीच्या कल्याणासाठी हृदयीच्या जिक्हाव्याने तसेच हार्दिक प्रेमाने काढलेले आहेत. अखिल सृष्टीवर म्हणजेच विधात्याच्या निर्मितीवर एवढे निःस्वार्थी प्रेम करणारा ज्ञानी-संत पृथ्वीतलावर विरळाच होऊन जातो. श्रीकृष्णाच्या परमपवित्र जन्माच्या वेळी ज्यांचा जन्म झाला असा हा ज्ञानी वारस जगाच्या इतिहासात प्रथमच झाला. तसाच प्रभु श्रीरामचंद्राच्या शुभ जन्माच्या वेळी श्रीसमर्थ रामदासांचा जन्म झाला. हे दोन्ही शुभप्रसंग फार बोलके आहेत. असे हे बोलके मौलिक बोल हृदयाची भाषा अवगत असणाऱ्यानाच ऐकू येतात.

देह आणि आत्मा हे परस्पर विरोधी घटक असूनही त्यांचा देहात्म-संगम अत्यंत हृदयंगम असाच आहे. देह हा नाशवंत तर आत्मा हा अमर आहे. देह दृश्य स्वरूपात अवतरल्यामुळे स्थल, काल, कारण यांच्या मर्यादित त्याला स्वतःला जखडून घ्यावे लागले आहे. आत्मा हा स्वयंभू असल्यामुळे अत्यंत सूक्ष्म, अदृश्य, सर्वव्यापक, अमर्यादीत, नित्य, निर्मल, शाश्वत असा आहे. असा विरोधाभास जरी असला तरी देहाला अध्यात्म साधनेद्वारा आत्मसंगती साधून जीवाचा उद्धार करून देता येतो. ह्या दृष्टीकोनातून श्री ज्ञानेश्वरांच्या वरील अमृतबोलांचे दर्शन घडले असता बुद्धीला साधु-बोध झाल्याविना रहात नाही. असा साधु-बोध झालेली बुद्धी, शुद्धीकरण झाल्यामुळे सद्बुद्धी वा साक्षात् प्रतिभा म्हणून शास्त्रात गोणविलेली आहे. अशी ही अलौकीक प्रतिभाच जीवाला नामस्मरणाची गोडी प्राप्त करून देते. या अमृत गोडीमुळेच जीवाला शिवाच्या कल्याणकारी आत्म्याचे अत्यंत दुर्लभ असे दर्शन घडते. सत्यदृष्टीने विचार करता आत्म-दर्शन घडवून आणणे हेच अमोल अशा मानव जन्माचे प्रधान ध्येय असले पाहिजे.

जीवनात हरतच्चेद्रे प्रामाणिक प्रयत्न करून माणसाने जागतिक क्षेत्रात मान-सन्मान, पैसा-अडका जरूर मिळवावा, परंतु हे पक्के लक्षात ठेवावे की जीवनाचे प्रमुख उद्दिष्ट आत्मदर्शन म्हणजेच चित्त-शुद्धीकरण हेच होय.

संतवाणी

संत तुकारामांचे अभंग — शतकांचा प्रभाव

साहित्य निर्मितीच्या मागे काहीतरी प्रयोजन असते, असे साहित्य मीमांसकांचे मत आहे. ममटाने सांगितलेल्या, ‘काव्यम् यशस्ये अर्थकृते व्यवहारविदे शिवेत रक्षतये सद्यः परनिवृत्तये कांता सम्मित तयोपदेशयुजे’ ह्या कारिकेमध्ये साहित्याची बहुस्तरीय प्रयोजने सांगितली आहेत. असे जरी बहुतांशी खेरे असले तरी उपरोक्त उल्लेखित कसोट्या संत साहित्याला लावून पहाणे म्हणजे संत साहित्यावर अन्याय करण्यासारखेच होईल. भावनांचा उत्स्फूर्त आविष्कार झाल्याने संत वाड्यमय साकार झाले. ही भावना म्हणजे ईश्वरभक्ती, परमेश्वराची ओढ!

संत तुकारामांच्या अभंगांत नादसाधर्थ, भावना, प्रमाणबद्ध शब्दरचना या साहित्य घटकांना ईश्वर-चिंतन ह्या तत्वाने संघटित केले आहे, एकजिनसी केले आहे. म्हणजेच ह्या अभंगांत सेंद्रिय एकता (Organic Unity) आहे, म्हणून हे अभंग महान आहेत. अशा प्रकारचे संत वाड्यमयाबाबतचे विवेचन आज साहित्य सौंदर्य मीमांसक करीत असताना दिसतात. प्रजावंतांनाही लाजवील अशी अभंग रचना करताना संत तुकारामांना साहित्य विषयक विविध दृष्टीकोन ज्ञात होते का? याला नाही असेच उत्तर आहे. तर मग पोलंडच्या सौंदर्य शास्त्रज्ञ ओस्तोवस्की याने सांगितलेल्या ‘शतकांचा प्रभाव’ पाढण्याचे सामर्थ्य तुकारामांच्या अभंगांत कसे अवतरले? परमेश्वरी चिंतनात लीन झालेल्या संत तुकारामांना सर्वत्र परमेश्वरच दिसत होता. परमेश्वराच्या लागलेल्या ह्या ध्यासामुळेच आणि परमेश्वरी प्रेरणेमुळेच त्यांच्याकडून शतकांचा प्रभाव टाकणारे महान अभंग रचले गेले. अशा संतांच्या ठिकाणी ही प्रेरणा परमेश्वरी देणगीच असते.

साहित्याचे मूल्य हे रसिकच ठरवित असतो. (Value is valued from people — E.D. Hirsch) संत तुकारामांच्या अभंगांनी गेली कित्येक वर्षे मानवी मनाला भारावून टाकले आहे. आजही तुकारामांच्या अभंगांचा प्रभाव उत्तरोत्तर वाढत आहे. याचे मूळ जर शोधू लागलो तर ते भक्तिभावात दिसते. यावरून भक्तिभावात किती सामर्थ्य आहे याचे प्रत्यंतर आपणास येते.

समाजात जेव्हा अस्थिरता निर्माण होते तेव्हा परमेश्वर संतमहंतांच्या रूपाने अवतार घेतो. यामुळेच संतांच्या ठिकाणी अलौकिक सामर्थ्य निर्माण होते. व त्यांच्या मुखातून, लेखणीतून, विश्वाला व्यापून राहणारे विचार प्रकट होतात, वर्षनुवर्षे ते मानवाला संभित करतात, आकर्षित करून घेतात. तुकारामांच्या पुढील काही अभंग पंक्ती लक्षात घेतल्या तर चराचरात त्यांना चैतन्यत्वाची जाणीव कशी होत होती हे दाखवून देतात :—

जेथे जातो तेथे तू माझा सांगाती चालविशी हाती धरेनिया

*

वृक्षवल्ली आम्हा सोयरी वनचरे पक्षीही सुस्वरे आळविती

तिळगूळ घ्या, गोड बोला

“तिळगूळ घ्या, गोड बोला” असे तिळगुळाचे लाडू किंवा हलवा एकमेकांना देण्याचा हा संक्रांतीचा सण, पतंग उडवण्याचा हा सण, जावयाचा मान करण्याचा हा सण, हळदीकुळ-समारंभ करण्याचा हा सण, असे आपण समजतो.

संक्रांतीच्या सणाशी ‘गोड बोलण्याची’ कल्पना निगडीत आहे; त्याचबरोबर एखाद्यावर ‘संक्रांत येणे’ म्हणजे काही तरी अनर्थ ओढवणे, अशी भयसुचक कल्पनाही निगडीत आहे, हे कसे काय? तसेच ‘संक्रांत’ म्हणजे संक्रमण, एका अवस्थेतून दुसऱ्या अवस्थेत जाणे. असे कोणते विशेष संक्रमण ह्या दिवशी घडते, की ज्यासाठी हा दिवस सण म्हणून साजरा करावा? ह्या दिवशी “गोड बोला” असे म्हणताना तिळगूळच का दायचा? दुसरा एखादा गोड पदार्थ का देत नाहीत? लोक ह्या दिवशी पतंग का उडवितात? अशा अनेक शंका तुमच्या मनात येत असतील, नाही का?

हिंदू वर्ष बारा महिन्यांत विभागलेले आहे, तसेच ते बारा राशींतून विभागलेले आहे. सूर्य या बारा राशींतून फिरतो. खरे म्हणजे सूर्य फिरत नसतो, पृथ्वी त्याच्या भोवती फिरते. आपणाला मात्र, मोटारीतून जात असताना जशी बाजूची झाडे पळतात असे वाटते, त्याप्रमाणे सूर्य फिरतो असे वाटते. सूर्य एका राशींतून दुसऱ्या राशीत जातो तेव्हा प्रत्येक वेळी ‘संक्रमण’ होते, ‘संक्रांत’ होते. म्हणजे खरेखरच अशा बारा संक्रांती वर्षात होतात. पण त्यांत दोन संक्रांती महत्वाच्या आहेत. आषाढातली कर्क संक्रांत आणि पौष महिन्यातली मकरसंक्रांत. कर्क राशीत जेव्हा सूर्याचे संक्रमण होते तेव्हा तो जास्तीत जास्त उत्तरेला गेलेला असतो आणि तेथून तो दक्षिणेकडे वळायला त्या दिवसापासून सुरुवात करतो. आणि मकर राशीत जेव्हा त्याचे संक्रमण होते तेव्हा तो जास्तीत जास्त दक्षिणेला गेलेला असतो आणि ह्या दिवसापासून उत्तरेकडे वळायला सुरुवात करतो. ह्या दोन संक्रांतीच्या निमित्ताने हवामानात विशेष स्वरूपाचे बदल होतात.

ह्या दोन संक्रांतीपैकी मकर संक्रांत साजरी करण्याचे मुख्य कारण असे असावे: अमंत्रे पूर्वीं आर्य लोक उत्तर ध्रुवावर रहात असत. तेथे ६ महिने दिवस आणि ६ महिने रात्र. मकरसंक्रांतीच्या दिवसापासून सूर्य दक्षिणेकडून उत्तरेकडे वळू लागतो, म्हणजे उत्तर गोलार्धातील दिवस त्या दिवसापासून थोडा थोडा मोठा होऊ लागतो. ६ महिने रात्रीचा काळ आता ह्या दिवसापासून हळूहळू कमी व्हायला लागणार आणि आता सूर्यदर्शन होणार, ह्या कल्पनेने साहाजिकच त्या उत्तर ध्रुवावर राहणाऱ्या आर्यांना आनंद होई व ते सूर्याच्या संक्रमणाचा हा दिवस अत्यानंदाने साजरा करीत. मकरसंक्रांतीचा सण साजरा करण्याची ही प्रथा इतकी जुनी आहे.

आषाढातल्या कर्क संक्रांतीपासून पौषातल्या मकर संक्रांतीपर्यंतच्या काळाला ‘दक्षिणायन’ म्हणतात आणि मकरसंक्रांत ते कर्कसंक्रांत ह्या काळाला ‘उत्तरायण’ असे म्हणतात. मकरसंक्रांतीपासून दिवस मोठा होतो, कर्कसंक्रांतीपासून दिवस लहान होतो. मकर संक्रांतीच्या आदल्या दिवसाला ‘भोगी’ म्हणतात आणि पुढील दिवसाला ‘किंकांत’ म्हणतात.

संकासुर आणि किंकरासुर अशा दोन राक्षसांना देवीने अनुक्रमे संक्रांतीच्या दिवशी

आणि पुढील दिवशी ठार मारले. म्हणून ह्या दिवसांना ही नावे पडली आहेत. ही संक्रांत दरवर्षी निरनिराळ्या वाहनांवर बसून येते अशी समजूत आहे. तसेच तिला ज्या वस्तु आवडतात, किंवा ज्या वस्तूंकडे तिची नजर जाते, त्या वस्तु महाग होतात अशीही समजूत आहे. ह्यावरून एखाद्या वस्तूवर 'संक्रांत येणे' म्हणजे 'ती वस्तु नष्ट किंवा दुर्मिळ होणे' असा अर्थ लावला जातो.

वास्तविक 'संक्रांत' ही काही देवांनी राक्षससंहारासाठी निर्माण केलेली देवी नव्हे. संक्रांतीला देवीचे रूप देणे ही ज्योतिषशास्त्राने केलेली कल्पना आहे. ही देवी दरवर्षी निरनिराळ्या वाहनावरून येते, तिची निरनिराळ्या वस्तूंवर दृष्टी पडते व त्यांचे दुर्भिक्ष्य होते, हे सुद्धा ज्योतिषशास्त्राने भांडलेले निष्कर्ष आहेत. मात्र मकरसंक्रांतीपासून सुरु होणरे उत्तरायण हे शुभ मानण्याची प्रथा प्राचीन कालापासून आहे. ह्या उत्तरायणाला 'देवायन' असेही नाव आहे. ह्या उत्तरायणात आत्मा सूर्यलोकी जाऊन परब्रह्म-परमेश्वराकडे जातो, अशी समजूत आहे.

भीष्म शरपंजरी पडले होते, मरणोनुभव झाले होते, त्यांनी उत्तरायण सुरु होईपर्यंत प्राण सोडले नाहीत, उत्तरायण सुरु होताच प्राण सोडले असा उल्लेख आहे.

द्रोणाचार्यांची पती कृपी हिला दुर्वास ऋषींनी संक्रांतीचे ब्रत सांगितले व तिने ते आचरिले, तेहा तिला पुत्र झाला. ह्यावरून संक्रांतिब्रत हे पुत्रप्राप्तीसाठी उपयोगी ब्रत आहे असे मानले जाते.

कुंभकोणम येथे हेम ऋषींने तप केले असता शारंगपाणी ह्या देवाने त्याला संक्रांतीच्याच दिवशी दर्शन दिले.

जो मनुष्य उत्तरायणाच्या ह्या (संक्रांतीच्या) दिवशी तिळांसहित धेनूचे दान करतो, त्याच्या सर्व इच्छा पूर्ण होतात.

संक्रांतीच्या दिवशी तिळाचा अर्क लावून तिळधुक उट्डकाने स्नान करावे, ब्राह्मणाना तिलदान द्यावे व शिवमंदिरत तिळाचे दिवे लावावे, असे शिवरहस्यात सांगितले आहे.

जो मनुष्य संक्रांतीच्या दिवशी स्नान करणार नाही, तो सात जन्मापर्यंत रोगी आणि गरिबीत राहील, असे देवीपुण्यात म्हटलेले आहे.

संक्रांतीच्या दिवशी पितरंची पूजा करावी. (तोळ व उट्डक यांच्या साहाय्याने तर्पण करावे.)

तिळाला अशपल्या धर्मकार्यात फार महत्वाचे स्थान आहे. सर्व पितृकार्यात तिळाला महत्व आहे. तिळाला संस्कृतमध्ये 'स्लेह' असाही शब्द आहे. ह्या 'स्लेह' शब्दाचा अर्थ स्निग्धता, प्रेम असा आहे.

लक्ष्मीपूजनाच्या वेळी लक्ष्मीला आवडणारा नैवेद्य म्हणून जसा गुड (गूळ) पिश्रित घेने हा पदार्थ सांगितला आहे, तसा ह्या संक्रांतीसाठी गुडपिश्रित तिल असा नैवेद्य सांगितला आहे. म्हणूनच ह्या दिवशी तिळगूळ देऊन, तिळाचा गुणधर्म जो 'स्लेह' (प्रेम, मैत्री) तो माणितला जातो व म्हणूनच "तिळगूळ घ्या, गोड बोला" असे म्हटले जाते.

खियासुद्धा ह्या दिवशी स्लेहवर्धक असा हळदीकुकवाचा समारंभ करतात. संक्रांतीपासून रथसप्तमीपर्यंत केळ्हाही हे हळदीकुकू केले तरी चालते. मैत्री टिकविण्यासाठी, स्लेह

वाढविष्ण्यासाठी, एकमेकांच्या अडचणी व दुःखे समजून घेण्यासाठी ह्या हळदीकुंकू-समारंभाचे महत्त्व फारच मोठे आहे. संक्रांतीच्या निमित्ताने सुवासिनी स्थिया 'सुगड' (सुघट) देतात. एका मडक्यामध्ये बोरे, भुईमूग, गाजरे, उसाचे तुकडे, वालीच्या शेंगा, सुपारी, काही पैसे वगैरे गोष्टी टाकून व ते मडके झाकण्यासाठी त्यावर दुसरे मडके ठेवून ते सुगड म्हणून दुसऱ्या खाच्या सुवासिनीला देतात. ही केवळ सद्भाव, स्वेह, आपुलकी दर्शविष्ण्यासाठी करावयाची एक कृती समजावयाची. काही सुवासिनी अशी पाच सुगडे पाच सुवासिनींना देतात. काही स्थिया ह्या निमित्ताने काही गरीब स्थियांना दान करतात.

संक्रांतीच्या दिवशी तळलेले पकवान खायचे नाही, असा संकेत (धार्मिक आदेश नव्हे) आहे. म्हणूनच त्या दिवशी गुळाच्या पोळ्या, तिळावर साखरेचा पाक चढवून हलवा वगैरे पदार्थ करतात.

संक्रांतीच्या दिवशी पतंग उडविष्ण्याच्या कृतीला धार्मिक आधार असा काही नाही. मात्र फार पूर्वीपासून ही प्रथा चालू आहे. प्राचीन काळातले राजेरजवाडे देखील ह्या दिवशी पतंग उडवीत असत. त्यामुळे पतंग उडविष्ण्याला एक प्रकारचे धार्मिक महत्त्व मिळाल्यासारखे वाटते.

निरनिराळ्या पुराणांत संक्रांतीची निरनिराळी ब्रते सांगितलेली आहेत. त्या सर्वांत दान आणि जप ह्या गोष्टींना महत्त्व दिलेले आहे. आज ह्या सणाला लोक धार्मिक महत्त्व फारसे न देता तो एक सांस्कृतिक सणच समजतात आणि तिळगूळ, हळदीकुंकू-समारंभ वगैरेच्या द्वारा जनसंपर्क साधण्यासाठी त्याचा उपयोग करतात.

ऑल इंडिया साई समाजाचे यंदाचे अधिवेशन

ऑल इंडिया साई समाज, मैलापूर, मद्रास या प.पू. नरसिंह स्वामीजींनी स्थापन केलेल्या व प.पू. राधाकृष्ण स्वामीजींनी अध्यक्षपद सांभाळून मार्गदर्शन केलेल्या जगप्रसिद्ध संस्थेतर्फे २३ वे श्रीसाई भक्तांचे अधिवेशन यंदा मद्रास येथे संस्थेच्याच भव्य वास्तूत २९.१.१९८७ ते १.२.१९८७ असे चार दिवस भरविष्ण्यात येत आहे. या चार दिवसापैकी एक दिवस श्रीसाईभक्त भारतीय लेखक कवींचाही एक भव्य मेलावा भरविष्ण्यात येत आहे. या भव्य अधिवेशन व लेखक कवी संमेलनाला जोडूनच संस्थानच्या मद्रास-मैलापूर येथील मंदिरात श्रीसाईबाबांची मूर्ती प्रतिष्ठापित करण्याचा व सोहळा समारंभाची पण आयोजना करण्यात आली असून देशातील परदेशातील अनेक ज्येष्ठ-श्रेष्ठ साईभक्त मंडळी या संपूर्ण पाच दिवसांच्या कार्यक्रमास हजर रहाणार आहेत. तरी समस्त साई भक्तांनी या संपूर्ण समारंभास अगत्याने यावे अशी आग्रहाची विनंती संस्थेचे अध्यक्ष श्री.टी. केशवराव व मानद चिटणीस श्री. मुथ्यू वेंकटरामन हे करतात. साईभक्तांनी आता त्वरीत संपर्क व्यवस्थापक श्री ऑल इंडिया साई समाज, मैलापूर, मद्रास ६००००४ येथे साधावा.

ग्रंथ परिचय

‘मानवी समस्या आणि हिंदु तत्त्वज्ञान’

श्री. शंबुक लिखित व श्री. द. सी. परांजपे प्रकाशित ‘मानवी समस्या आणि हिंदुतत्त्वज्ञान’ हा ग्रंथ नुकताच प्रसिद्ध झाला असून या पुस्तकाचा बहिरंग जसा नयन मनोहर आहे तसेच या पुस्तकाचे बहिरंग व अंतरंग दोन्हीही बुद्धिला प्रेरणा व मनोविश्लेषण करण्यास प्रवृत्त करतात. मानवी जीवनाच्या प्रत्येक अंगाचा ज्या तत्त्वज्ञानात सूक्ष्म व सखोल विचार केलेला आहे ते हिंदु तत्त्वज्ञान सर्वश्रेष्ठ कसे हे पटवून देण्यासाठी अन्य तत्त्वज्ञानांतील विचारही लेखकाने प्रस्तुत पुस्तकात समाविष्ट केले आहेत.

आर्थिक समस्या, सामाजिक समस्या, कामगार समस्या, शैक्षणिक समस्या, गुन्हेगार समस्या, वैज्ञानिक समस्या, विद्यार्थ्यांमधील बेशिस्त व अभ्यासातील अनास्था, मालक वर्गातील प्रचंड नफेखोरी, कामगारांचे शोषण व उलट कामगारांचाही कामातील बेशिस्तपणा, स्थियांचे शोषण व त्यांचाही बेजबाबदारपणा, समाजातील गुन्हेगारी व क्रौर्य, बेबंदशाही, अण्वस्त्र युद्धाची व संपूर्ण विध्वंसनाची भीती, एकमेकांविरुद्ध द्वेष भावना अशा अनेकविध जटील समस्या मानवाला आज भेडसावित आहेत. या बहुविध समस्यांचे निराकरण करण्याचे सामर्थ्य केवळ हिंदुतत्त्वज्ञानात आहे, हे सूत्र लेखकाने संपूर्ण पुस्तकभर खेळविले आहे. त्यासाठी त्याने अनेक उदाहरणे व दाखले दिले आहेत.

सर्वसाधारण दोन वेळा भरपूर व चांगले अन्न, अंगभर वस्त्रे, चांगलासा निवारा, समजूतदार कुटुंब व या सर्व गोष्टीची आयुष्याची शाश्वती. किमान एवढ्या गोष्टी तरी सुखी आयुष्यासाठी हव्यातच, मग अन्य मनोरंजन वगैरे गोष्टी आणखी वेगळ्या. अशी सर्वसामान्य समजूत आहे. परंतु एवढं करून सुद्धा समाधान होईल किंवा नाही याची शाश्वती आहे का? असा प्रश्न उपस्थित करून लेखकाने मानवी समाधानाचा उलगडा करताना, मानवाचे ईश्वरीकरण होणे हे मानवी जीवनाचे अंतिम ध्येय आहे, तेच खरे समाधान आहे. हिंदु तत्त्वज्ञानाने हे अंतिम ध्येय उदात्त ठेवले आहे, असे लेखकाने प्रतिपादिले आहे.

व्यक्तिगत अहंकार, सामाजिक अहंकार, चुकीचा ध्येयवाद व चुकीच्या मागने मार्गक्रमण अशी नानाविध कारणे मानवी समस्यांच्या मूळाशी आहेत. ही कारणेच नष्ट केली म्हणजे मानवी समस्या उद्भवणारच नाहीत. ही कारणे मानवाने नष्ट कशी करायची ह्याचे विश्लेषण प्राचीन काळापासून चालत आलेल्या व आधुनिक युगात शिल्लक असलेल्या हिंदु तत्त्वज्ञानात आहे. याचा जर सूझांनी विचार केला व त्याचा तळागाळापर्यंत प्रसार, प्रचार केला तर मानवाची चाललेली अधोगती, मानवी संहार, दंभाचार इत्यादी मानवी जीवनास दुःखी करण्याच्या गोष्टीचा निःपात होण्यास फार काळ लागणार नाही. म्हणून प्रत्येक मानवाने हिंदु तत्त्वज्ञानाप्रमाणे आचरण करावयास हवे. असे बोधामृत लेखकाने सदर पुस्तकाद्वारे वाचकांस दिले आहे.

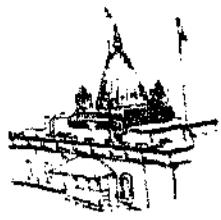
हिंदु तत्त्वज्ञान वगळता अन्य तत्त्वज्ञाने प्रतिक्रियात्मक वा काही वैयक्तिक प्रतिष्ठा राखण्यासाठी निर्माण झालेली आहेत. व्यक्तीनुसार, समाजानुसार वा कालमानानुसार निर्माण होणाऱ्या समस्या यांचा विचार होणे वा त्या सोडवण्याचा प्रयत्न होणे हे या तत्त्वज्ञानांना केवळ अशक्य आहे. असे ठाम मत लेखकाने प्रतिपादिले आहे. यात तथ्य आहे असे जाणवते कारण लेखकाचा हिंदु तत्त्वज्ञानाबरोबरच इतर तत्त्वज्ञानांचाही अभ्यास गाढा असल्याचे पदोपदी आढळते. लेखकाचे विवेचन हे तौलनिक दृष्टीने असल्याने त्यांना अन्य तत्त्वज्ञानांचा विचार करणे अपरिहार्य होते. म्हणूनच ते हिंदु तत्त्वज्ञानाची महती या पुस्तकाद्वारे पटवू शकते.

स्वतः ईश्वर रूपात विलीन होणे, ईश्वरच होणे, असत्कङ्गून सत्कङ्गे, अंधाराकङ्गून प्रकाशाकङ्गे, सुख दुःखाकङ्गून अक्षय्य सुखाकङ्गे, सगुणाकङ्गून निर्गुणाकङ्गे, सांताकङ्गून अनंताकङ्गे अशी ही मानवी जीवनाची वाटचाल असते. ही वाटचाल एका जन्मात संपत नाही तर असे अनेक जन्म घ्यावे लागतात, मुक्त व्हावयास पुनर्जन्म व पर्वजन्म हे हिंदुतत्त्वज्ञानाचे फार अभूतपूर्व असे वैशिष्ट्य आहे. हिंदु तत्त्वज्ञाने हे उद्दिष्ट जगासमोर ठेवले आहे. यातच हिंदु तत्त्वज्ञानाची व्यापकता दिसून येते. या हिंदु तत्त्वज्ञानाचे प्रमुख वैशिष्ट्य म्हणजे ह्या तत्त्वज्ञानात काळानुसार, परिस्थितीनुसार आवश्यकतेनुसार बदल होत गेला. अमुक एक व्यक्ती वा अमुक एक ग्रंथ या तत्त्वज्ञानाच्या मूळाशी नाही. मानवी मनात जितक्या प्रकारचे विचारतंग उमटू शकतील त्या सर्व विचारतंगांचा विचार साधकबाधक पद्धतीने करण्यात आलेला आहे. जगातील आजच्या तत्त्वज्ञानाचेच काय पण भावी काळात निर्माण होणाऱ्या अनेक तत्त्वज्ञानांचे मूळ सुद्धा हिंदु तत्त्वज्ञानात सापडू शकते इतका विशाल व सर्वकष विचार या तत्त्वज्ञानाचा कालानुरूप झालेला आहे.

एखाद्या उचित मार्गावर श्रद्धा ठेवून जर एखादा मार्गक्रमण करीत असेल तर तो अंतिम उद्दिष्ट गाढू शकेल, फक्त त्याने इतरांचा द्वेष करता कामा नये. जो इतरांचा द्वेष करतो, इतरांचे अस्तित्व नाकारतो, तो अधर्म व जे असे करावयास सांगते ते तत्त्वज्ञान नष्ट केले पाहिजे असे हिंदु तत्त्वज्ञान सांगते. ह्या हिंदु तत्त्वज्ञानातील विचार लेखकाने सोप्या सुबोध शब्दांत उद्धृत केला आहे.

हिंदु या शब्दाची संकल्पना सुस्पष्ट करताना, लेखक लिहितो, हिंदु तत्त्वज्ञानाची परिभाषा ही मानवी जीवनाची परिभाषा आहे हे निखळ सत्य वाचकांनी अगदी मनावर ठसवून घ्यावे. वस्तुतः 'हिंदु' या शब्दाचा अर्थ जो स्वतःस हिंदु म्हणवून घेतो वा जो जन्मतः हिंदु असतो तो नव्हे तर हिंदु तत्त्वज्ञान जो आपल्या आयुष्यात आणून स्वतःचे जीवन उच्च स्तरांवर नेतो व ज्याची वाटचाल अंतिम उद्दिष्टाच्या दृष्टीने चालू आहे तो हिंदु.

हिंदु तत्त्वज्ञान हे मानवाच्या उन्नतीचे, उल्कांतीचे तत्त्वज्ञान असल्याने ते मानवी तत्त्वज्ञान आहे. म्हणूनच जगातील अनेकांचे लक्ष हिंदु तत्त्वज्ञानाकडे वळले आहे. आज जर्मन, रशियन, अमेरिकन विद्यापिठांत हिंदु तत्त्वज्ञानाचा अभ्यास करण्यासाठी पीठे निर्माण झाली आहेत.

हिंदु तत्त्वज्ञान हे जगाच्या कल्याणासाठी कसे उपयुक्त आहे हे पटवून देताना लेखकाने, विचारवंत, शासनकर्ते, शास्त्रज्ञ इत्यादी समाजातील जबाबदार व्यक्तिनी हिंदु तत्त्वज्ञानाचा अभ्यास केला तर मानवी समस्या ते समर्थपणे हाताळू शकतील असे सुचविले आहे.

अन्न, वस्त्र, निवारा ह्या गोष्टी माणसाचे मन व बुद्धि यांसाठी पुरेश्या नाहीत, तर शाश्वत सुखासाठी मन धडपडत असते. हा विचार फक्त हिंदु तत्त्वज्ञानाने मांडला आहे. म्हणून कितीही भौतिक सुखे माणसाने उपभोगली तरी ती आध्यात्मिक दृष्टीने कुंठीतच राहतात. त्याचे मन उन्नत व्हायला पाहिजे. शाश्वत सुख त्याला मिळाले पाहिजे. या दृष्टीकोनातून निरीक्षण केल्यास, भौतिक-आध्यात्मिक विचारांच्या मंथनात आध्यात्मिक विचार हेच महत्वपूर्ण ठरतात. त्याचेच प्रतिपादन हिंदू तत्त्वज्ञानात केलेले आहे. आपण ईश्वर बनण्याचा प्रयत्न करायला ते शिकवते. ज्या परमात्म्याचे आपण अंश आहोत त्यापर्यंत पोहचण्याची धडपड विचारवंत मानव करीत असतो. येथे श्रद्धा हीच श्रेष्ठ ठरते. व हेच तत्त्व हिंदु तत्त्वज्ञान सांगते. यासाठी असलेला मनोनिग्रह होण्यासाठी योग, साधना इत्यादी मार्ग पतंजली सारख्या ऋषींनी सांगितले आहेत. साध्य-त्याज्य, व्यवहार्य-अव्यवहार्य, शाश्वत-अशाश्वत यांची चर्चा हिंदु तत्त्वज्ञानात केलेली आहे.

हिंदु तत्त्वज्ञानाने कोणत्याही मानवाला कमी लेखलेले नाही. कुटुंब व्यवस्थेपासून शासन व्यवस्थेपर्यंत आश्रम व्यवस्था, वर्णव्यवस्था ह्यांद्वारे कार्याची वाटणी योग्य पद्धतीने करून ह्या तत्त्वज्ञानाने समतोल साधला आहे.

संस्कारात्मक सण आणि ब्रते, महिलांविषयी दृष्टीकोन, आरोग्य-आयुर्वेद, भक्ती, पुनर्जन्म, कर्मफल चिकित्सा, संस्कारांचे महत्व, सोऽहं, चिंतनिका ही पुस्तकातील अखेरची प्रकरणे लेखकाच्या समर्थ लेखणीतून उत्कृष्ट उतरली आहेत. ह्या शेवटच्या प्रकरणांनी ह्या पुस्तकाला पूर्णकार प्राप्त करून दिला आहे. यातच ह्या प्रकरणातील विचारांचे गमक सामावलेले आहे.

अँकार हा कुंडलिनी व खड्ग या दोन्हींनी युक्त असा या पुस्तकाच्या मुख्यपृष्ठावर दाखविला आहे व या छायाचित्रातूनच लेखकाचे मनोगत व्यक्त होते. 'खड्गशक्तीविना आध्यात्मिक शक्ती ही नपुसक ठरेल तर आध्यात्मिक शक्तिविना खड्गशक्ती ही क्रूर व विध्वंसक ठरेल' ही लेखकाची छायाचित्रामागची आशयपूर्ण कल्पना संपूर्ण हिंदु तत्त्वज्ञान आपल्या नजरेसमोर उभे करते. एवढा अर्थगर्भ आशय ह्या छायाचित्रात सामावलेला आहे.

हे पुस्तक वाचल्यानंतर वाचकाला योग्य दिशेने विचार करण्याची विशाल दृष्टी लाभेल यात शंकाच नाही. कारण तेवढे सामर्थ्य हिंदु तत्त्वज्ञानात आहे, तेवढेच कर्तृत्व हिंदु तत्त्वज्ञानाचे श्रेष्ठत्व पटवून देणाऱ्या ह्या 'मानवी समस्या आणि हिंदु तत्त्वज्ञान' ह्या पुस्तकात आहे.

संकेत, लालबाग

* पुस्तकाचे नाव - मानवी समस्या आणि हिंदुतत्त्वज्ञान

* पृष्ठे ३४४, मूल्य रु. ७५/-

* राजहंस प्रकाशन, नागनाथाचे पाराजवळ, सदाशिव पेठ,

पुणे - ४११०३०.

अन् बाबांच्या व्यापकत्वाची खूण पटली

— डॉ. अनिल एन. मोरे

“साईधाम”, मु. धनसार (अल्याळी आंबेवाडी),

ता.पो. पालघर, जि.ठाणे - ४०१ ४०४.

शिरडीत बाबा हयात असताना बरेच भक्त दर्शनासाठी येत. काही मोठ्या श्रद्धेने तर कुणी आपल्या मित्रांबरोबर मित्रांनी नेले म्हणून शिरडीत यायचे. मी माझ्या इष्टदेवताशिवाय कुणा संतापुढे लोटांगण घालीत नाही, तर साईबाबांसारख्या यवनाला मी नमस्कार करणार नाही, अशा किंत्येक लोकांना बाबांनी आपल्या इष्टदेवतेच्या, गुरुच्या रूपात दर्शन दिले, त्यांना आपलं बनवलं, अन् बाबांच्या व्यापकत्वाची खूण पटली. १) ह.भ.प. दासगणूस बाबांनी द्वारकामार्ईत श्री पांडुरंगाचे दर्शन दिले.

२) बापूसाहेब जोगांच्या हट्टापायी दुपारच्या आरती नंतर बाबांनी त्यांना अक्कलकोट स्वामींच्या रूपात दर्शन दिले.

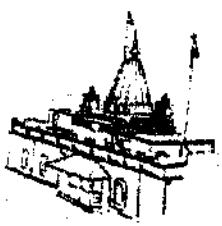
३) एकदा प्रयागतीर्थी स्थान करावं असा विचार दासगणूच्या मनात आला म्हणून बाबांची आज्ञा घेण्यास दासगणू बाबांकडे आले तेव्हा बाबा त्यांना म्हणाले, “अरे हेच आपलं प्रयागतीर्थ आहे व त्यासाठी दूर जायची आवश्यकता नाही”. आणि काय नवल! बाबांच्या चरणी “उभयांगुष्ठी उदक निथळले अन् गंगायमुनोदक पाझरले” (श्री.साईसत्.अ.४/१०२-१०४)

४) १९१० साली परमानंद हे भाजलेल्या हाताच्या उपचारार्थ आले आणि त्यांना श्री साईंच्या दर्शनाचा लाभ झाला.

५) मुळे शास्त्रीस दुपारच्या आरती नंतर मशिदीत घोलप गुरुंचे दर्शन दिले. (श्री.साईसत्.अ.१२/१२८-१२९) आणि मुळ्यांनी श्री साईंच्या चरणी मिठी मारली. (श्री.साईसत्.अ.१२/२३६)

६) एक मामलतदार आपल्या डॉक्टर मित्राला, जो रामभक्त होता त्याला शिरडीत घेऊन आले. आपण श्री साईना नमस्कार करणार नाही अशी त्यांची अट होती. कारण बाबा मुसलमान होते असा त्यांचा समज होता. आणि मुसलमानाच्या पायी नमन करण्यास हे मन तयार नाही असं डॉक्टरांनी आपल्या मामलतदार मित्रास सांगितले होते. परंतु हे दोघेही जेव्हा मशिदीत गेले तेव्हा डॉक्टरांनीच प्रथमतः लोटांगण घातले. ह्याबाबत त्यांना विचारले असता, “रामरूप म्या देखिले श्यामला” असे ते वदते झाले. (श्री.साईसत्.अ.१२/१६०) ह्या पद्धतीने बाबांनी डॉक्टरांना रामरूपात दर्शन दिले.

७) मोठ्या स्वार्थी भावनेने आलेल्या मद्रासी पुरुषाच्या बायकोची साईपदी भक्ती होती म्हणूनच बाबांनी मध्यानाची आरती चालू असताना तिला रामरूपात दर्शन दिले. (श्री.साईसत्.अ.२९/३५-३६) ह्याच बाईचा पती लोभी होता. तो विचार करू लागला की, साईबाबा आम्हा सर्वांस बाबांच्या रूपात दिसतात आणि हिलाच कसे रामस्वरूपात दिसतात, परंतु ही साईची कृपा होती. पूर्वी ही रामदर्शन नेहमी घेत असे.

रामदर्शन हिला सुखकारी होते. परंतु द्रव्यलोभामुळे रामदर्शनाचा अभाव होऊ लागला आहे. हे बाबांना अवगत होते म्हणूनच तिला त्यांनी रामस्वरूपात दर्शन दिले.

८) उपरोक्त बाईच्या (मद्रासीण) पतीस भयंकर स्वप्र पडले व ह्या स्वप्रात बाबांनीच त्यास वाचवले व श्री समर्थ रामदासांच्या स्वरूपात दर्शन दिले. (श्री. साईसत् अ. २९/७६).

९) बाळकराम मानकरास बाबांनी मच्छिंदरगडावर तपासाठी पाठवले व मानकर तप करण्यास मग्न असताना प्रत्यक्ष गडावर बाबांनी त्यांना दर्शन दिले. (श्री साईसत् ३१/९२ — ९३) नुसते दर्शनच दिले नाही तर काहीवेळ बाबांनी त्यांच्याशी बातचीतही केली. (श्री साईसत् ३१/९४ — ९७).

१०) पुढे हेच मानकर मच्छिंदरगड सोडून पुण्यास दादरचे तिकिट घेण्यास आले. (कारण ह्यांना वांद्रयास यावयाचे होते) तर कटिप्रदेशी लंगोटी आणि खांद्यावर कांबळी असा वेश परिधान करून एक कुणबी आला आणि त्यांनी बालकरामांना कुठे जाता असे विचारले. मी दादरला चाललोय असे बाळकरामांनी सांगितल्यावर त्या कुणव्यांनी तिकिट विनामुल्य बाळकराम मानकरांस दिले, अनु हा कुणबी गर्दीत दिसेनासा झाला. तिकिट मिळणे मुष्किल असतानाही फुकटात तिकिट देणारा हा कुणबी म्हणजे 'श्रीसाईच' होते.

११) बाबा एक दिवसाआड चावडीत झोपत मशिदीतून पालखीद्वारे मिरवणूकीने बाबा चावडीत जात असताना सपटणेकरांना बाबा पांडूरंगाच्या रूपात दिसले. (श्री. साईसत् चरित्र अध्याय — ४८/१५९)

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

साई माझी माऊली

साई तू दयेचा अथांग सागर
घाली मायेची पाखर भक्तांवरी ॥ धृ. ॥

करा मनाने चिंतन
ठेवूनी श्रद्धा आणि सबूरी
मग येईल प्रचिती तुम्हालागी ॥ १ ॥

साई एकाच वेळी
हजारोंच्या हाकेला धावशी
तू आहे कोठे कोठे

मज प्रश्न पडे ॥ २ ॥

साई माझा प्रिय सखा

साई माझा पाठीराखा

साई माझा मोक्षदाता

मनी नित्य हेची जागा ॥ ३ ॥

साई एकदा तरी देरे मला तू दर्शन

आस मनी हिच रोज करीतसे ॥ ४ ॥

— सौ. उमा वाळिंबे

कृतार्थ ३/४,

पुणे-सातारा रोड,

पुणे - ३७.

साईनाथांनी मृत्युच्या दारातून वडिलांना परत आणले

— सौ. संगीता गोडबोले

(एम.ए.बी.एड.)

परिमिल, प्लॉट नंबर ३७२, सेक्टर २८,

प्राधिकरण, पुणे-३५.

सन १९७१ सालामधील गोष्ट आहे. अजूनही आठवण झाली तरी साईच्या लीलेने मन ओर्थंबून येते. माझे वडील श्री. जी.के. नाडगीर यांच्या कमरेच्या मणक्याचे हाड सरकले होते. डॉक्टरांनी ऑपरेशन करायला सांगितले. त्याप्रमाणे पुण्याच्या ससून हॉस्पिटलमध्ये त्यांना ठेवण्यात आले. त्यावेळी वडील रस्टन कंपनीमध्ये कामाला असल्याने इ.एस.आय.च्या स्कीमप्रमाणे फॉर्म वगैरे भरून ऑपरेशनपूर्वी २ दिवस त्यांना अँडमिट करण्यात आले होते. पण अचानक ऑपरेशनपूर्वी त्यांना हृदयविकाराचा झटका (हार्ट अटॅक) आला. अशावेळी ऑपरेशन बाजूलाच राहिले. लगेच त्यांना इमर्जन्सी वॉर्डमध्ये हलविण्यात आले. ऑक्सिजनवर ठेवण्यापर्यंत वेळ आली. आम्हाला काहीच सुचेनासे झाले.

अशावेळी संध्याकाळी तपासणीस राऊंडला आलेले डॉक्टर दुसऱ्या एका डॉक्टरांना सांगत होते, “हा पेशांट फक्त २४ तासांचा सोबती आहे.” अर्थात ते हे इंग्रजीतून बोलले. माझ्या आईची व माझी त्यावेळी मनाची काय परिस्थिती झाली असेल हे लिहिणे अशक्य आहे. जवळ कोणीही नातेवाईक नव्हते. व मीही त्यांची एकलती एकच मुलगी. आम्ही फक्त साईनाथांचा धावा सुरू केला.

माझ्या वडिलांनी डॉक्टरांचे ‘२४ तासांचा सोबती’ हे वाक्य ऐकताच मला येथून दवाखान्यातून घेऊन चला असा ओरडा सुरू केला. ‘माझा मृत्यु आलाच असेल तर मी साईनाथांच्या फोटोशी मरेन, येथे दवाखान्यात मरणार नाही’ असे ते म्हणू लागले. डॉक्टरांची राऊंड झाल्याने ते परत गेले होते. नर्स वगैरे अशा परिस्थितीत डिसचार्ज घ्यायला तयार नव्हत्या. आई खूपच घाबरलेली व त्यावेळी मी तशी अनुभवाने लहानच असल्याने मला कोणताच निर्णय घेता येईना. डिसचार्ज न घेता घरी आल्यास इ.एस.आय.च्या स्कीमप्रमाणे असणारा अर्धा पगार मिळणार नव्हता. घरात ते एकटेच मिळविणारे होते. घरी नेले नाही तर ‘२४ तासांचा सोबती’ असे डॉक्टरांनी सांगितल्याने वडिलांची शेवटची साईच्या चरणी मृत्यु यावा ही इच्छा पूर्ण होणार नव्हती. नर्स डिसचार्ज घ्यायला तयार नव्हत्या. मी व आईने फक्त साईमाऊलीवर सारा भार टाकला. साईची उदी मोठ्या श्रद्धेने लावली.

आईने वडिलांना फक्त एक रात्र दवाखान्यात काढा. सकाळी डॉक्टरांकडून डिसचार्ज घेऊ असे सांगितले. पण कुणाचेही न ऐकता ते दवाखान्यातून निघून रात्री १० वाजता घरी आले. थोडक्यात ते दवाखान्यातून पळून आले. घरी आल्यावर वडिलांनी साईच्या फोटोचे दर्शन घेतले व श्रद्धेने ऊदी लावली. त्या दिवशीची काळ्यात्र फक्त साईचा करुण धावा अश्रुपूर्ण नयनांनी करण्यात गेली.

दुसऱ्या दिवशी सकाळी आमचे फॅमिली डॉक्टर बिनीवाले यांना आम्ही घरी बोलावले. पण त्यांनी साफ नकार दिला. कारण ससून हॉस्पिटलमधून डिसचार्ज न घेता आलेल्या अशा केसची जबाबदारी स्वीकारण्यास ते तयार नव्हते. त्यांच्या दृष्टीने त्यांचेही बरोबर होते. पण ही गोष्ट वडिलांना सांगितली तर त्यांच्या मनावर अजून मोठा आघात झाला असता. आम्ही बाबांचे नाव घेऊन फक्त ॲनासिनच्या २ गोव्या वडिलांना डॉक्टरांनी दिल्या आहेत असे सांगून दिल्या व डॉक्टर थोड्याच वेळात येतील असे सांगितले.

मी व आईने फक्त बाबांचा मनोभावे धावा सुरू केला. वडिलांची साईबद्धांची श्रद्धा प्रखर होती. मृत्यू आला तरी साईच्या फोटोजवळ यावा ही इच्छा. पण आम्हाला आमचे वडील हवे होते. साईविना कोणताच आधार नव्हता. संकटकाळी साई हे कोणत्या ना कोणत्या रुपाने भक्तांसाठी धावून येतात हेच खरे. आमच्या ओळखीपैकी एका व्यक्तीने एका होमिओपथीच्या डॉक्टरांना वडिलांच्या समजुतीसाठी आणले. अर्थात् खन्या अर्थाति आमचे डॉक्टर श्री. साईनाथच होते, ज्यांनी माझ्या वडिलांना मृत्यूच्या दाढेतून बाहेर ओढून काढले.

दोन दिवसांनी वडिलांची तब्येत थोडीशी सुधारली. साईनाथांनी आमच्या करुण व आई हाकेला साद घातली. आजपर्यंत वडिलांच्या मणक्याचे ऑपरेशन केलेले नाही. पण त्यावेळी डिसचार्ज न घेता आल्याने इ.एस.आय.च्या स्कीमप्रमाणे अर्धापगार मिळाला नाही व नोकरीसुद्धा खूप बिनपगारी रजा झाल्याने जायची वेळ आली होती. पण साईच्यावर ज्यांची दृढ श्रद्धा आहे, त्यांच्यावर कितीही संकटे आली तरी त्यांना तोंड देण्याचे मानसिक धैर्य भक्तांपाशी येतेच व त्या संकटातून आपल्या भक्ताला साईनाथ सहीसलामत सोडवतात.

पुढे साईच्या कृपेने नोकरीवर वडिलांना घेण्यात आले. अर्धा पगार मिळाला नाही. पण “मृत्यू यायचाच असेल तर तो साईच्या चरणापाशीच यावा” अशी इच्छा बाळगणाऱ्या साईभक्ताला जीवन व नोकरी या दोन्ही गोष्टी साईच्या कृपेनेच मिळाल्या. एवढेच नाही तर आज रिटायर्ड झाल्यानंतर माझ्या वडिलांनी साईच्या कृपेने व त्यांच्याच प्रेरणेने साईनाथांची मूर्ती आपल्या बंगल्यातील डायनिंग हॉलमध्ये ठेवली आहे. ●

श्रीसाईलीलाच्या सभासदांस निवेदन

श्री साईलीला मासिकाचे नवीन सभासद होऊ इच्छिणाऱ्या व वर्गणी संपलेल्या जुन्या सभासदांनी आपली वर्गणी श्री साईबाबा संस्थान, मुंबई कार्यालय, साईनिकेतन, ८०४ बी, खोदादाद सर्कल जवळ, दादर, मुंबई - ४०० ०१४. येथे प्रत्यक्ष/मनिअॉर्डर द्वारे भरावी. चेक पाठवायचा झाल्यास तो ‘श्री साईबाबा संस्थान शिरडी’ या नावावर असावा, कोणत्या कारणासाठी मनिअॉर्डर करीत आहात त्याचा खुलासा मनिअॉर्डरवर करावा, मनिअॉर्डरवर जेथे ‘संदेश के लिए स्थान आणि भेजनेवाले का नाम व पूरा पत्ता’ असे नमूद केलेले असते त्या दोन्ही ठिकाणी सभासदांनी आपले नाव व पूर्ण पत्ता लिहिणे आवश्यक आहे.

मुलाचा पाय बरा झाला

— श्री. शाम वि. जावळकर

७५३, गुरुवार पेठ,

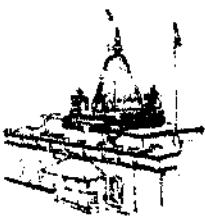
गोरावडे वाडा, पुणे - २.

२० मे १९८५ ची गोष्ट. आमच्या वाढ्यातील माझ्या मित्राचे लग्न वाईला असल्यामुळे वाढ्यातील आम्ही सर्वजण वाईला गेलो होतो. घरामध्ये फक्त माझी आई व माझी दोन लहान मुले चंद्रशेखर, वय वर्षे ५ व मुलगी शितल, वय वर्षे २ घरामध्येच होती. दुपारचे तीन किंवा चार वाजले असतील. आमच्या घरासमोर कुल्फीची एक गाडी आली होती. तीन-चार लहान मुले त्या कुल्फीवाल्याला पैसे देवून कुल्फी घेत होती. ते पाहून चंद्रशेखर त्याच्या आजीकडून पैसे घेऊन कुल्फी आणण्यासाठी घराबाहेर पडला. इकडे तिकडे न पाहता तो सरळ रस्त्यावर धावत गेला. तेवढ्यात एका सायकलस्वाराची थडक त्याला लागली व तो रस्त्यावर आडवा पडला, त्याच्या पायावरून सायकलचे चाक गेले होते. आमच्या आळीतील इतर लोकांनी उचलून त्याला जवळच असलेल्या दवाखान्यात नेले. तेथे त्याच्या पायाचा फोटो काढला असता त्याच्या पायाच्या हाडाचे दोन तुकडे झाले होते. त्याच्या पायाचा फोटो पाहून आम्हा सर्वांना धक्काच बसला. कारण त्याचा पाय आता परत चांगला होणार नव्हता. आमच्या घरातील सर्वजण सारखे रडू लागले. कारण माझ्या थोरल्या दोन भावांच्या मुलांचे पायसुद्धा अधूच होते. आणि माझ्या मुलाचा पाय अधूच होणार हे आता सिद्ध झाले होते. माझा हा एकुलता एक मुलगा होता कारण मी दोन मुलांवर आपरेशन केले होते. त्यामुळे घरातील सर्वांना दुःख झाले होते. आम्हाला हा सर्व दैवी प्रकार वाटला. कारण आम्हा तिन्ही भावांच्या मुलांचे पाय अधू झाले होते. परंतु आमच्या हातात काही नव्हते. डॉक्टरांनी आम्हाला सांगितले की, ह्याचा पाय संपूर्ण बरा होणार नाही. आता माझ्यापूढे एकच मार्ग होता आणि तो म्हणजे देवाची प्रार्थना करणे.

मी तडक श्री साईबाबांच्या मंदीरात गेलो. बाबांना प्रार्थना केली की, माझ्या मुलाचा पाय बरा होऊ द्या. मी माझ्या कुटुंबांसमवेत आपल्या दर्शनासाठी शिर्डीला येईन.

माझ्या मुलाचा पाय प्लॅस्टरमध्ये होता. डॉक्टरांनी सांगितले होते की, एक वर्षभर त्याला पाय जमिनीवर टेकू देवू नका. परंतु आमचा मुलगा खूप हड्डी, तो काही कुणाचे ऐकेना. आम्ही कोणी घरी नसलो की, तो वाढ्यात खेळवयास जायचा. तीन मंहिन्यानंतर त्याच्या पायाचे प्लॅस्टर काढले व परत फोटो काढला तर काय चमत्कार! त्याचा पाय होता तसा पूर्ववत् झाला. डॉक्टरांना तर संशय आला की, आपण त्याच्या दुसऱ्या पायाचा तर फोटो नाही ना काढला. डॉक्टरांनी परत त्याच्या पायाचा फोटो काढला व मगच त्यांची खात्री पटली अन् डॉक्टर उद्गारले, हा तर देवाचा चमत्कार!

त्याचक्षणी मला बाबांची आठवण झाली व मी बोलल्याप्रमाणे माझ्या मुलाच्या वाढदिवसाच्या दिवशी बाबांच्या दर्शनासाठी आम्ही शिर्डीस गेलो. त्याचवेळेस मी एक संकल्प सोडला की, दरबर्षी माझ्या मुलाच्या वाढदिवसाच्या दिवशी बाबांच्या दर्शनासाठी शिर्डीस येईन.

श्री साईनाथ कृपाळू

— श्री. बी.सी. पाटील

आर.बी. २/३३ अे, १५ बंगला, भुसावळ.

मी सन १९६४ ला प्रथम शिरडी येथे गेलो. तेव्हापासून ते चालू वर्षापर्यंत दरवर्षी किमान एकदा तरी शिरडी येथे जात आहे. जसे जसे मला लहान मोठे अनुभव आले, तस-तशी माझी बाबांवरील भक्ती व श्रद्धा वाढतच गेली.

असाच्च मी १९८२ मध्ये सहकुटुंब (पती व दोन मुले) शिरडी येथे गेलो तेव्हा माझ्या नंबर दोनच्या मुलाची प्रकृती खूपच खालावलेली होती. ती शिरडीला अधिकच बिघडली. ती एवढी की, आता मुलगा हातचा जातो असे वाटले. बाबांजवळ प्रार्थना केली की, बाबा आता आम्ही काय करायचे ते आम्हाला काहीच सुचत नाही. आम्हाला दोनच मुले व त्यातल्या त्यात सौ.चे कुटुंब नियोजनाची बिनटाक्याची शास्त्रक्रिया झालेली. तेव्हा जे काय करावयाचे ते तुम्हीच करा बाबा. दुपारच्या आरतीनंतर आम्हाला कोणीतरी सांगितले की, येथे जवळच एक न्हाव्याचे दुकान आहे, त्याला नेऊन दाखवा. त्याला मुलाची प्रकृति दाखविली. त्याने सांगितले की, दर अमावास्येला दहीभात आणि नारळ वाहत्या नदीत सोडावयाचे. आम्ही घरी परतलो व दुसऱ्याच दिवशी अमावास्येला तो प्रयोग केला. तेव्हा मुलाच्या प्रकृतीत बरीच सुधारणा झाली. असे आम्ही तीन महिने केले. तस-तशी त्याची प्रकृती अगदी उणउणीत बरी झाली. आम्हाला तो न्हावी साईरूपानेच भेटला असे वाटते. विशेष आश्चर्याची बाब म्हणजे सौ. चे ऑपरेशन झालेले असतानाही सन १९८३ मध्ये तिला दिवस गेले आणि आम्हाला परत तिसरा मुलगा झाला. एके रात्री सौ.च्या स्वप्रात बाबा आले व म्हणाले की, तुम्ही फार हळहळत होता ना! घ्या मी तुम्हाला अजून एक मुलगा दिला.

दुसरा अनुभव मला माझ्या मूलाबद्दल आला. तो १९८४ ला नवव्या इयत्तेत शिकत होता. त्याची परिक्षा जवळ आली असतानाच त्याला टॉयफॉईडचा ताप भरला. मी बाबांजवळ कळकळीची प्रार्थना केली की, बाबा त्याच्याऐवजी मला ताप येऊ द्या परंतु त्याची परिक्षा पार पडू द्या. आणि काय आश्चर्य! पुढील दोनच दिवसात मला ताप भरला आणि मुलाचा ताप उतरला. त्याने परिक्षा व्यवस्थितरित्या दिल्यानंतर परत माझा ताप गेला आणि त्याला ताप भरला तेव्हा माझ्या डोळ्यातून घळघळ अश्रू वाहिले.

तिसरा अनुभव अगदी ताजाच आहे. माझ्या नित्याच्या देवपूजेत २५ पैशाच्या नाण्याएवढे एका बाजूने ओम व दुसऱ्या बाजूने हनुमानाचा फोटो छापलेले नाणे आहे. एके दिवशी पूजेच्या शिळ्या फुला सोबत चिपकून ते नाणे आमच्या मागील वाढ्याच्या बागेत रेतीमध्ये पडले. ते शोधण्यासाठी मी खूप प्रयत्न केला. परंतु ते सापडले नाही. मनाला खूप हळहळ लागली. त्याच रात्री बाबा सौ.च्या स्वप्रात आले व तिला त्या जागेवर नेऊन नाणे येथे शोध असे सांगितले. सकाळी उठल्याबरोबर ती त्याच जागेवर शोधायला बसली तर दोन मिनिटांत ते पूजेचे नाणे गवसले.

श्री साईमाऊली आपल्या भक्तांची किती काळजी घेतात हे यावरून दिसून येते.

पातलो साईपदी, चालता सप्तपदी

— श्री. म.प. घोंगे

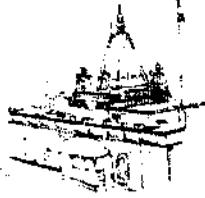
बी/४०२, ओरें को.आॅप. हौ.सोसायटी,
साईबाबानगर, गुरुद्वाराजवळ,
बोरीवली (पश्चिम),
मुंबई नं. - ४०० ०९२.

बालपणी मी जेथे रहात असे तेथे (माहिम) प्रत्येक वर्षी दसन्याला सार्वजनिक साईउत्सव होतो. सात दिवसांचा तो सोहळा पाहताना माझं मन फार आनंदीत होत असे. त्यातला विशेष दिवस म्हणजे पालखी मिरवणुकीचा. त्यादिवशी साईबाबांची फुलांनी सजवलेली पालखीची लेझीम बँडसहित भव्य मिरवणूक निघते. अधुमधून पालखीला खांदा लावण्यासाठी साईभक्तांची चढाओढ लागते. माझ्या खांद्यावर पालखी घेण्यास जेव्हा मला मिळायची तेव्हा अंगात एक वेगळाच संचार होत असे. प्रत्यक्ष साईच आपल्या खांद्यावर हात ठेवून आपल्या बरोबर चालत आहेत असा भास होत असे. तो दिव्य आनंद वर्णन तरी कसा करावा? शब्दच अपूरे पडतील.

मी विवाहबद्ध झालो आणि अशा या सोहऱ्याच्या आनंदाला पारखा होऊ लागलो. कारण विवाहानंतर अपूर्या जागेअभावी मला (विक्रोळीला) दुसरीकडे राहण्यास भाग पडले. पालखीच्या सोहऱ्याला तरी वंचित होऊ नये म्हणून त्यादिवशी मिरवणुकीत भाग घेण्यासाठी संसारी जबाबदारीतून दूर होऊन वेळात वेळ काढून मी तेथे (माहिमला) जात असे. कधी कधी जाण शक्य होत नसे. आठवणीने मन व्याकूळ होत असे. अशा या मनाच्या व्याकुळतेने एकच ध्यास घेतला की आपलं निवासस्थान अशा ठिकाणी व्हावं की जेथे साईदरबार असावा. साईजवळ मी नेहमी माझी ही मनोकामना पूर्ण होण्याबद्दल प्रार्थना करीत असे.

आज श्रीसाईंनी माझ्या त्या इच्छेची आपल्या कृपाकटाक्षाने पूर्तता केलेली आहे. बोरीवली (प.) येथील साईबाबानगरात अगदी साईमंदिराजवळच मला त्याच्या कृपेने माझे निवासस्थान मिळाले आहे. त्यापूर्वी ७ वर्षे मी दुसन्याच्या निवासी राहिलो. यावर्षी मे महिन्यातील गुरुपुष्यामृत योगाच्या सुमूहूतविर साईबाबा नगरात गृहप्रवेश झाला. यापूर्वीची ७ वर्षे मला सप्तपदी चालल्यासारखी वाटली. बरेच भलेबुरे अनुभव देऊन साईंनी मला जीवनातील काही तत्वे पटवून दिली. व नंतरच यशाची माळ मला अर्पण केली. सप्तपदीनंतर वधु सासरी जाते. पण मला मात्र माझे माहेर मिळाल्याचा आनंद झाला आहे. कारण दररोज बाहेर जाता-येता भव्य व नयनरम्य साईमुर्तीचे मनोहारी दर्शन होतेच. शिवाय दर गुरुवारी साईदरब्बरात होणाऱ्या भक्तिसोहऱ्यात सहकुटुंब भाग घेण्याचा आनंद मिळतो.

हाचि गुरुकृपेचा नवलावा । जेथे काही न लव ओलावा ॥
तेथे निबर तरु फुलावा । दाट उफलावा अप्रयासे ॥

श्री साईबाबा धावून आले आणि माझ्या मुलाला पुनर्जन्म दिला

— श्री. लक्ष्मण देऊ धुरी

सेंट्रल लेबर इन्स्टिट्यूट, सायन, मुंबई नं. - ४०० ०२२.

साई साई नित्य म्हणाल
सात समुद्र करीन न्यहाल
या बोला विश्वास ठेवाल
पावाल कल्याण निश्चये
घ्या ही बाबांची प्रचिती

आठ वर्षांपूर्वी माझा मुलगा भुपेंद्र तीन वर्षांचा असताना डायरीया या आजाराने फार आजारी होता. तो नॅशनल हॉस्पिटल (माहीम) येथे एकोणीस दिवस ॲडमिट होता. त्याची प्रकृती फारच गंभीर होती. डॉक्टर आणि हॉस्पिटलमधील स्टाफ फारच प्रयत्न करीत होते. परंतु मुलाची प्रकृती दिवसेंदिवस अगदीच खालावत चालली होती. डॉक्टरपण म्हणाले, आम्ही फार प्रयत्न करीत आहोत परंतु मुलाची प्रकृती सध्या अधिकच गंभीर आहे. अगर चार दिवसांमध्ये मुलाच्या प्रकृतीमध्ये सुधारणा दिसून आली तर घाबरण्याचे कारण नाही. एके दिवशी मुलाची प्रकृती पहिल्यापेक्षा सिरीयस झाली. डॉ. बजाज हे नेहमी ३.३० ते ४.०० या वेळात येत असत. परंतु त्या दिवशी मुलाची प्रकृती ज्यावेळी जास्त झाली त्याचवेळी ते एक वाजता हॉस्पिटलमध्ये हजर झाले. डॉक्टरांनी पुष्कळ प्रयत्न केले. दुसऱ्या दिवसापर्यंत मुलाची प्रकृती फारच गंभीर होती. संध्याकाळचे सात वाजले होते. आम्ही सर्वजण मुलाच्या कॉटजवळ उभे होतो. मुलाने एका मोठ्या माणसाप्रमाणे बोलून दाखवायला सुरुवात केली की, तुम्ही आता सर्व घरी जा, मी माझ्या घरी जातो, मला जेवायला बोलवित आहे. हे त्याचे शब्द मी ऐकताच एक मिनिटाच्या आत काय होणार हे मी समजलो. मला साईबाबांनी स्फूर्ती दिली. मी ताबडतोब मुलाचा हात हातात धरला आणि मोठमोठ्याने साई स्तोत्र म्हणायला सुरुवात केली. मी समजलो, मुलगा जर वाचला तर याच साईबाबांच्या कृपेने, असे फृणत मी स्तोत्र बोलायला सुरुवात केली. माझ्या तोंडून साईस्तोत्र म्हणून संपले आणि काय चमत्कार! मुलगा ताबडतोब कॉटवर उठून बसला. मी जाऊन डॉक्टरांना सांगितले. डॉक्टरांना विश्वास बसेना. कारण डॉक्टर मुलाच्या कॉटजवळ येऊन मुलाच्या पोटाचे १०/१० मिनिटांनी मेजरमेंट घेऊन जात होते. अशाप्रकारे या मुलाची गंभीर स्थिती होती परंतु साईबाबांनी त्याला मृत्यूच्या दाढेतून सोडवून घेतले व त्या मुलाला बरे केले. आज हा मुलगा सहावीच्या वर्गामध्ये आहे. अवर लेडी ऑफ गुड कौन्सील हायस्कूल, सायन येथे तो शिकत आहे.

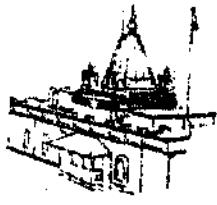
रोज संध्याकाळी न विसरता तो इतर मुलांना बरोबर घेऊन व स्वतः पेटी वाजवून साईबाबांची भजने गातो. अशा अनेक मोठमोठ्या संकटांतून बाबांनी मला वाचविले आहे, वाचवित आहेत.

बाबा तारी त्यास कोण मारी

— श्री. शंकर हरीभाऊ चौबळ

मधुकुंज सोसायटी,
ब्लॉक नं. १०२, दाऊद बाग,
जयप्रकाश रोड, अंधेरी (प.),
मुंबई नं. - ४०० ०५८.

इ.स. १९९२ सालची हकीगत. बाबांच्या हयातीत घडलेली एक सत्य घटना. माझे वडील बंधु (कै. आत्माराम) हे नुमोनियाने वांद्रा येथील निवासस्थानी अतिशय आजारी होते. त्यांना डॉ. तेंडुलकरांचे औषध चालू होते. पाच-सहा दिवस औषध घेतल्यानंतर डॉक्टर म्हणाले, “केस गंभीर आहे. अमावस्येचा दिवस उलटला तर केस हातात येण्याची शक्यता आहे, पण तोपर्यंत निश्चित काही सांगता येणार नाही.” पहाता पहाता अमावस्येचा दिवस उजाडला आणि सर्वांच्या पोटात धस्स झाले. जसा दिवस वर जात होता, तशी काळजी वाढत होती, बघता बघता रात्रीचे दहा वाजले आणि बंधुंची प्रकृती बिघडावयास सुरुवात झाली. ते बेशुद्ध झाले. वडिलांची चिंता वाढू लागली. त्यांनी मुलाची आशा सोडून, ते बाबांच्या फोटोपुढे माळ जपत बसले. बाबांच्या पुढे समई तेवत होती. पलंगावर माझी कै. आई व मावशी दोघी शुश्रृष्टा करीत होत्या. रात्रीचे १२ वाजले, गडद अंधार पडला होता. कुत्र्यांचे रुडणे ऐकू येऊ लागले. रात्र भयाण वाटू लागली आणि सर्व निराश झाले. वडील बाबांच्या चिंतनात मान होते. इतक्यात एक भयंकर चमत्कार घडला. बाबा भावाच्या पलंगाजवळ प्रत्यक्ष प्रगट झाले. बाबांनो भावाच्या अंगावरून आपला हात फिरविला. भाऊ एकदम जागा होऊन म्हणाला, “आई ते बघ, बाबा आले आहेत.” आईला व वडिलांना बाबा दिसले नाहीत. परंतु मावशीला बाबा दिसले. तिने त्यांना नमस्कारही केला. वडिलांना आजारी भावाचे शब्द ऐकून गहिवरून आले. त्यांनी लगेच शिर्डीस जाण्याचा निश्चय केला. बाबांचे दर्शन घेतल्याशिवाय पाण्याचा एक थेंबसुद्धा घ्यावयाचा नाही असे त्यांनी ठरविले. दुसऱ्या दिवशी दुपारी ३-०० च्या सुमारास ते शिर्डीस पोहचले व स्नान करून बाबांच्या दर्शनास गेले. दर्शन घेताक्षणीच बाबा त्यांना म्हणाले, “अरे, मी गेल्या रात्री वांद्रयास जाऊन आलो व तुझ्या मुलाच्या अंगावरून हात फिरविला. आता कोणाची हिम्मत आहे त्याच्या केसाला हात लावण्याची. काही काळजी करू नको. आल्यासारखा थोडे दिवस येथे रहा.” त्याप्रमाणे वडील ३ आठवडे तेथे राहिले. बाबांची आज्ञा मिळताच ते परत घरी आले. घरी भावाच्या प्रकृतीत बरीच सुधारणा झाली होती. यावेळेपर्यंत त्याला शिर्डीस जाण्याचा योग आला नव्हता. २/३ वर्षांनी वडील त्याला शिर्डीस घेऊन गेले. बाबांच्या दर्शनास तो गेला असताना, बाबांनी त्याला चंदनाचे तेल आपल्या डोक्यास लावण्यास सांगितले. तेल लावत असताना, एक दोन थेंब बाबांच्या डोळ्यात गेले. ते पाहताच माधवराव देशपांडे म्हणाले, “मुला, बाबांच्या डोळ्यात तेल जात आहे. तू एवढा मोठा झालास तरी तुला कसे कळत नाही.” असे म्हणताच,

भावाने आपला हात मागे ओढला. परंतु बाबांनी त्याचा हात तसाच धरून ठेवला व बाबा माधवरावांस म्हणाले, “शामा, त्याला बोलू नकोस. त्याला कळले पाहिजे की, मी त्याच्या आजारात कसा डोऱ्यात तेल घालून बसलो होतो.” ह्याचा अर्थ माधवरावांना कळला नाही. वडिलांनी नंतर सर्व हकीगत माधवरावांना सांगितली. तेव्हा ते ऐकून माधवरावांनासुद्धा गहिवरून आले. ते म्हणाले, “बाबा तारी त्याला कोण मारी.” भावाचा मुक्काम शिर्डीत ३-४ दिवस होता. एक दिवस बाबा भावास म्हणाले, “अरे, आयुष्यात तुला पहिला पगार रु. ३०/- मिळेल व तू रु. ३००/- वर सेवानिवृत्त होशील.” त्याप्रमाणेच तंतोतंत घडले. त्याला पहिली नोकरी सरकारी कचेरीत मिळाली. त्यावेळेस त्याला रु. ३०/- पगार होता. तो इ.स. १९५३ साली सेवानिवृत्त झाला. त्यावेळेस त्याचा शेवटचा पगार रु. ३००/- होता. म्हणजे बाबांनी जसे सांगितले तसेच घडले. बाबांचे शब्द म्हणजे ब्रह्मवाक्य. वरील हकिगतीवरून हेच सिद्ध होते की, बाबा आपल्या भक्ताच्या संकटकाळी कसे धावत येतात व त्याच्या पुढील आयुष्याची कशी तरतूद करतात.

असे घडले साईदर्शन

— श्री. सुरेश सातपुते
लालबाग, मुंबई - ४०० ०१२.

फेस पावडरच्या प्रचारार्थ मला अनेक ठिकाणी जावे लागते. भिंवंडी हे गाव नजिक असल्याने तेथे मी वारंवार जात असतो. भिंवंडी-कल्याण ह्या मार्गावर एक अत्यंत सुंदर व चित्ताकर्षक असे साईमंदिर आहे. त्याचे बांधकामही खास प्रकारे केलेले असल्याने बस मधून जाता-येता तिन्ही बाजूनी गाभान्यातील “श्री”च्या मूर्तीचे दर्शन होते. असे असले तरी तेथे एकदातरी थांबावे असे नेहमीच वाटे. परंतु कामाच्या गर्दीमुळे ते शक्य होत नव्हते. असे किमान ३/४ वर्षे घडत होते. मात्र मंदिर दिसताच तेथे थांबलेच पाहिजे असे प्रत्येक वेळी मनात येईच येई.

— आणि एके गुरुवारी बाबांनी ही इच्छा अद्भुतरितीने पूर्ण केली. त्या गुरुवारी मी कल्याणहून भिंवंडीस येत होतो, जी रिक्षा मिळाली त्यात चालक व त्याचे दोन मित्र बसले होते. आणि दुर्स्तीचे काम करवून ती रिक्षा आपल्या गावी म्हणजे भिंवंडीस निघाली होती, म्हणजे “धंद्या”वर नव्हती. असे त्यांच्या बोलण्यावरून माझ्या लक्षात आले. त्या खेरीज त्यांच्या गप्पांचा विषय होता ड्रिंक्स व बार या संबंधी. मीही टाईमपास म्हणून त्या गप्पा निर्हेतुक ऐकत होतो. प्रवास चालूच होता. सर्वसाधारण दोन-एक किलोमिटरवर मंदिर असावे, पुन्हा दर्शनाची प्रबळ इच्छा झाली. वाटले सांगावे त्यांना. पुन्हा वाटले गप्पावरून ही मंडळी काही भाविक दिसत नाहीत. उगाच कशाला “नाही” म्हणून घ्या. लगेच साईबाबा आठवले. म्हटले पाहू या. बाबा दर्शन घडवितात का?

आपण काही स्वतःच्या तोडाने यांना विनंती करावयाची नाही. म्हणून मग साईस साकडे घालून गप्पच राहिलो. काही काळ प्रवास झाला.

साई मंदिर आता वेगांत नजिक येत होते. पहाता पहाता ते दिसूही लागले. परत विनंती करण्याची जोरदार उर्मी आली पण तरीही बोललो नाहीच. कारण तसेच ठरविले होते ना. इतक्यात त्यांच्यातील एक जण म्हणाला —

“ए! साईबाबांच्याकडे घे की रे? परत रात्री यायला नको!”

चालक म्हणाला, “बरं!”

इतक्यात तिसरा म्हणाला — “ए, आता नको! रात्री येऊ परत.”

माझी किंचितशी घालमेल झाली. परत पहिला म्हणाला —

“ए, रात्री परत कशाला? आताच चला! नंतर मला म्हणाला, थोडा वेळ थांबू तुम्हाला उशीर नाही ना होणार? मी मनात कृतज्ञतेने गहीवरलो.

म्हणून काही उत्तर केल नाही. त्यांची आपसात ‘हो’-‘ना’ अशी चर्चा झाली. परंतु चालकाने सरळ रिक्षा मंदिराचे प्रांगणात नेऊनच उभी केली. सर्वांनी चपला वगैरे रिक्षांतच ठेवून आरामात साईदर्शन घेतले. पाच दहा मिनीटे मंदिरात घालवून पुन्हा भिवंडीच्या दिशेने निघालो. त्या रिक्षावाल्यांनी मला १ रु. कमी दर आकारून इच्छित स्थळी सोडले. हे दुसरे आश्चर्य! कारण त्या स्थळापर्यंत रिक्षा जात नाहीत.

— असे होते “त्या” गुरुवारचे साई संकलिप्त दर्शन. साईनी फार दिवसांची मनोकामना अकलिप्त मागणि पूर्ण केली.

अरे साईनाथा

नाही मजला आधार कुणाचा
तुजवीण अरे साईनाथा ॥१॥

गावू दे मन तुझीच गाथा
तव चरणावरी ठेवू दे माथा

शिर्डीचे सिंहासन तुझे

भक्तांच्या मनात रंगता

किर्तीचा डंका त्रिभुवनी गाजे

रंग दे मजलाही भक्तीचा

राहूनीया स्वतः शांत

अरे साईनाथा ॥३॥

मजलाही दावी मार्ग शांतीचा

अवघे जीवन होवू दे साईमय

अरे साईनाथा ॥१॥

नाही मग उरले कोणतेच भय

हृदयमंदिरी तव मूर्ती रेखिली

भक्तांची अंतरे पूजिता

परम सुखाची खाण गवसली

मज लाभू दे आसरा साई माऊलीचा

आनंदाचे अमृत शिंपता

अरे साईनाथा ॥४॥

घट देई मज तव मायेचा

सौ. नीता उल्हास जाधव

अरे साईनाथा ॥२॥

६२९, सरेकर आळी,

महाड, रायगड.

सेवाभावी साईनाथ

— श्री. दत्ताराम पुंजाजी धुमे

विशेष कार्यकारी दंडाधिकारी

३/३७, रमेशचंद्र चिमणलाल चाळ,

ताढदेव, मुंबई-४०० ०३४

शिरडीत साईबाबांच्या दर्शनाला दुरून-दुरून भक्त मंडळी येत असत, येत आहेत. काही आपला आजार बरा होण्यासाठी, तर काही आपली संकटे नष्ट करण्यासाठी, पुत्रप्राप्तीसाठी, धृद्यात प्रगतीसाठी. श्री साईबाबांच्या हयातीत गुरुचरणी दिवसेंदिवस भक्तगण वाढतच होता. साईबाबा आपल्या अलौकिक शक्तीवर, सुरुवातीला झाडपाल्याची औषधे देत. त्यानंतर आपल्या पेटत्या धुनीतील उदी औषध म्हणून देत. ती उदी कोणत्याही रोगावर जालीम इलाज करीत असे. तीच उदी आजपर्यंत गुणकारी औषध ठरत आहे. साईबाबांनी स्वतःला कधीही महात्मा अथवा परमेश्वर म्हणवून घेतले नाही. तर साईबाबा नेहमी स्वतःला ईश्वराचा बंदा सेवक म्हणत असत. बाबा शिष्यांना स्वतःस कधीही गुरु म्हणू देत नसत. परंतु ते आपल्या गुरुची एकनिष्ठेने पूजा करीत असत. लिंबाच्या झाडाखाली बाबा मंत्र पुटपुटत गुरुचे चिंतन करीत असत. बाबांनी ती जागा सेवकांना खणायला लावली. खोदल्यानंतर त्या जागेच्या खडक्यात दोन बत्त्या पेटलेल्या होत्या, फुलं होती. हे दृश्य पाहिल्यावर भक्तगण आश्चर्यचकित झाले आणि त्या कडुलेंबाचा पाला गोड लागू लागला. आणि शिरडी गावातील लोकांना साईबाबांचे खरे महत्व पटू लागले.

साईबाबांनी शिरडीवर आलेल्या अनेक नैसर्गिक आपत्तींवर आपल्या प्रचंड सामर्थ्यनि मात केली. ते सदैव भक्तांच्या पाठीशी आधारस्तंभ म्हणून उधे राहिलेले आहेत. एवढेच नव्हे तर वेळप्रसंगी बाबांनी भक्तांची दुखणी आपल्या अंगावर घेवून स्वतःचा कधीही विचार केला नाही, निस्वार्थपणे जनसेवा केली. शेवटपर्यंत त्यांनी आपला देह जनहितासाठी चंदनासारखा झिजवला.

अमरावतीचे दादासाहेब खापडे यांची पत्नी आपल्या मुलाला घेऊन शिरडीत बाबांच्या दर्शनाला आली होती. शिरडीमध्ये मुलाला प्लेन होऊन तो तापाने विव्हळू लागला. त्याच्या आईला काही सुचेनासे झाले. तिने बाबांना विनंती केली. बाबा तिला म्हणाले, तुम्ही मुलाची काळजी करू नका, तुमचा मुलगा बरा झाला आहे कारण त्याचे दुखणे मी स्वतः घेतले आहे. खरोखरच बाबांच्या काखेत अंड्याएवढी गाठ आली होती आणि दादासाहेब खापडेचा मुलगा बरा झाला.

एका बाईचे सहा वर्षापासून डोके दुखायचे. तिची डोकेदुखी बाबांनी कायमची बंद केली. ती साईबाबांच्या चरणी डोके ठेवून आनंदीत झाली.

नांदेड शहरातील रत्नजी मोठे व्यापारी. त्यांना बारा मुली होत्या पण एकही मुलगा नव्हता. ते नेहमी मनातून अस्वस्थ रहात. अशावेळी त्यांना दासगणू महाराजांनी बाबांचे दर्शन घेण्यास सांगितले. रत्नजी कामाच्या व्यापामुळे शिरडीला जाऊ शकत नव्हते. रत्नजीच्या भेटीसाठी संत मौलीसाहेब अचानक घरी गेले. शेठजींनी मौलीसाहेबांना

भक्तीभावाने घरात बोलावून त्यांची पूजा केली. पुष्पहार-पेढे-बफी त्यांना अर्पण केले. मौलीसाहेब प्रसन्न होऊन थेट शिरडीला गेले. काही दिवसांनी रत्नजी शिरडीस गेले, त्यांनी बाबांना नमस्कार केला. तेव्हा साईबाबा त्यास म्हणाले, पूर्वी तू मला तीन रुपये चवदा आणे दक्षिणा दिलीस. जा, अल्ला मालीक तुझी इच्छा पूर्ण करो, तुझ्या मनासारखे होईल. हे ऐकताच रत्नजी शेठजींना संत मौलीसाहेब भेटल्याचा उलगडा झाला. त्यांना काय वस्तू भेट दिल्या होत्या हे सुद्धा पटले. आणि सदगुरु साईबाबांच्या आशीर्वादाने रत्नजी शेठ यांना पुत्रलाभ झाला, त्यांचा आनंद गगनात मावेनासा झाला. अशी कैक उदाहरणे श्री साईबाबांच्या महानतेची प्रचिती देतात.

०००

जपाचे महत्त्व

अनादी कालापासून मानवी जीवनात जपाला अनन्यसाधारण महत्त्व आहे. मन आणि सर्व इंद्रियांना काबूत आणणे, स्मरणशक्ति वाढविणे, सदगुणांचा परिपोष करणे, चित्तवृत्ती शांत ठेवणे, मन एकाग्र करणे ह्या गोष्टी जपाने साध्य होत असतात. व्यवहारी जीवनात जगत असताना विवेक बुद्धीने विचार करण्याची कुवत जपामुळेच प्राप्त होत असते. सद्भावाचरण करणाऱ्या, सदगुणी व सद्विचारी व्यक्तिनी आपल्या इष्ट देवतेच्या मंत्राचा जप करताना मन व वातावरण प्रसन्न राहण्यासाठी पुढील गोष्टी केल्यास दुधात साखर पडल्याचा आनंद त्यांना लाभेल.

★ जपाला बसताना, स्नान करून धूत वस्त्र नेसून शुद्ध व प्रसन्न मनाने, पूर्वेकडे तोंड करून, पद्मासन घालून, सुती किंवा लोकरीच्या स्वच्छ बैठकीवर बसावे.

★ कुलदेवतला नमस्कार करून व इष्ट देवताचे ध्यान करून शुद्ध मनाने जपाला सुरुवात करावी.

★ जपातील सर्व शब्दांचा उच्चार, स्पष्ट व शुद्ध करावा.

★ स्वच्छ व शांत जागी आसन घेऊन बसावे. जप करताना मध्यंतरी बोलणे, उठणे वगैरे काही करू नये. मांडीही बदलू नये. मन एकाग्र करून जप करावा.

★ मंत्रातील शब्दांचा अर्थ समजून घेऊन मंत्राचा जप करावा. जपमाळ चांगली व स्वच्छ असावी.

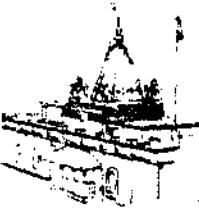
★ जपाला सुरुवात केल्यानंतर, दररोज कमीत कमी एक माळ (एकशे आठ वेळा) तरी जप करावा. खंड पडू देऊ नये. नियमितपणे केलेल्या जपाला फार महत्त्व आहे.

★ मंत्राचा १४ लक्ष जप झाला की एक पुरक्षरण पूर्ण होते. एक माळ (एकशे आठ जप) म्हणजे जप शंभर समजावा.

★ जप करताना जपमाळ, मधल्या बोटाच्या मधल्या पेरावर ठेवावी. अंगठ्याने मणी खाली ओढावा. माळ पिशवीत ठेवावी. माळ व पिशवी स्वच्छ असावी.

★ जप संपल्यावर उच्चारत अगर दुसऱ्या कोणत्या बाबतीत चूक झाली असेल, तर त्याबद्दल ज्या देवताच्या मंत्राचा जप असेल त्याचे ध्यान करून क्षमा मागावी.

★ कोणत्याही कार्याला प्रारंभ करण्यापूर्वी कुलदेवतेचे नामस्मरण करणे महत्त्वाचे आहे. अन्यथा सर्व व्यर्थ होय.

शिरडी वृत्त

सप्टेंबर १९८६

या महिन्यात श्रींच्या दर्शनासाठी भक्तांची गर्दी नेहमीप्रमाणे होती. रविवार, गुरुवार, सणांचे सुटीचे दिवशी बरीच गर्दी होती. काही कलाकारांनी श्रींच्या पुढे हजेरी दिली ती खालीलप्रमाणे —

कीर्तन :- १) ह.भ.प. मधुकर गणेश सुर्यवंशी, संस्थान गवई, कीर्तनकार, प्रवचनकार यांची कीर्तने एकादशी व महत्त्वाचे दिवशी झाली.

प्रवचन :- १) ह.भ.प. लक्ष्मण महाराज वाकचौरे, शिरडी २) ह.भ.प. विश्वनाथ महाराज, सुराळे.

भजन, गायन, वादन इ. :- १) श्रीमती शोभा राजू, हैद्राबाद २) शाहीर गहिनीनाथ देशमुख, मालेवाडी ३) श्री. दशरथ सुखसे ४) श्री. दगडू गोळे ५) श्री. विठ्ठल बोहंडवे ६) श्री. रामदास रणदिवे ७) सौ. शांताबाई पिंजण ८) श्री. सुरेश आवळे ९) श्री. विश्वनाथ भिमा पागल १०) श्री. विक्रम त्रिभुवन, वैजापूर ११) श्री.एम.बी. शिदोडकर, पंढरपूर १२) श्री. नंदकुमार वासूदेव सामंत, बोरीवली १३) कु. रंजना जाधव, फलटण १४) श्री. सुधी सराफ, पंचवटी १५) श्री. माथुरदास बाबा १६) कु. मंदाकिनी उजागरे १७) श्री. विनोद पटवर्धन १८) श्री. वाजपेयी १९) श्रीमती सिद्धेश्वरी शर्मा, सिहोर २०) श्री. दौलतभाई, मुंबई २१) श्री. अरुण सोमानी, संगमनेर २२) श्रीमती सुजाता चौधरी, परभणी २३) श्री. पृथ्वी वेंकटेश्वर राव, हैद्राबाद २४) श्री. जयवंतराव कुळकर्णी, मुंबई २५) श्री. अनंतराव पांचाळ २६) श्री. मनोहर कदम २७) श्री. बाळकृष्ण बुवा कदम २८) श्री. अशोक कदम २९) सौ. पुष्पा पांगधरे ३०) श्री. वसंतकुमार ३१) श्री. बाळ साठे.

हवापाणी :- शिरडी येथील हवापाणी उत्तम असून रोगराई काही नाही.

ऑक्टोबर १९८६

या महिन्यात श्री साईबाबांचा पुण्यतिथी उत्सव आल्याने बाहेरगांवचे साईभक्तांची गर्दी जास्त प्रमाणात होती.

दसरा उत्सव प्रारंभ दिन :- शनिवार, दि. ११.१०.८६ — रोजी पहाटे ५ वा. मंदिर उघडल्यावर ५.१५ वा. काकड आरती झाली. आरती संपल्यानंतर ६ वा. श्रींच्या फोटोची व पोथीची मिरवणूक समाधी मंदिरातून गुरुस्थानमार्गे द्वारकामार्इत आली. त्या ठिकाणी श्री साई सत् चरित्र अध्याय वाचनास सुरवात झाली. सकाळी ६.३० वा. श्रींचे स्नान झाल्यानंतर नित्य कार्यक्रमाव्यतिरिक्त दु. ४.०० ते ६.०० पर्यंत ह.भ.प. मनुमहाराज कोकलेगांवकर, नांदेड यांचे सुश्राव्य कीर्तन झाले. सायंकाळी धुपारती झाल्यानंतर ७.३० ते ९.०० मंदिरासमोर स्टेजवर व ११.३० ते पुढे मंदिराबाहेर

सौ. आसावरी वायकुळ, मुंबई यांचा गायन कार्यक्रम झाला. रात्रौ ९.१५ ते ११.१५ पर्यंत श्रींच्या पालखीची गावातून मिरवणूक निघाली. मिरवणूक वाद्यांच्या गजरात फिरून आल्यानंतर शेजारती झाली.

मुख्य दिवस - दसरा - रविवार, दि. १२.१०.८६ — पहाटे ५ वा. मंदिर उघडल्यावर ५.१५ वा. काकडआरती सुरु झाली. ६ वा. श्रींच्या फोटोची व पोथीची मिरवणूक द्वारकामाईतून निघून गुरुस्थानमार्गे समाधि मंदिरात आली. नित्य कार्यक्रमाव्यतिरिक्त सकाळी ९.०० वा. भिक्षाझाळी कार्यक्रम सुरु झाला. संस्थान विश्वस्तांसाठी १० व साईभक्तांसाठी २० झोळ्या ठेवण्यात आल्या होत्या. विश्वस्तांनी आपसात ठरवून झोळ्या घेतल्या व भक्तांसाठी झोळी घेऊ इच्छिणाऱ्या भक्तांची नावे नोंदवून सोडत पद्धतीने वीस (२०) भाग्यवान साईभक्तांना निवडण्यात आले. मंदिर प्रमुख श्री. वि. वि. बागवे यांनी त्यांची नावे नोंदवून त्यांना झोळ्या दिल्या. शिरडी गावात घरोघर भिक्षेसाठी गेल्यावर सुवासिनींनी श्रींच्या निशाणाची पूजा, आरती करून भिक्षा झोळीत गहू, ज्वारी, बाजरी, तांदुळ, नारळ, फळे, पैसे अशी भिक्षा यथाशक्ती अर्पण करून प्रसाद घेतला. झोळी कार्यक्रम संपल्यानंतर धान्य, पैसे संस्थान मध्ये जमा करून झोळ्या मंदिर प्रमुख यांचेकडे जमा करण्यात आल्या. सकाळी १०.३० ते १२.०० ह.भ.प. मनु महाराज कोकलेगांवकर, नांदेड यांचे साईबाबा पुण्यतिथी अख्यान कीर्तन झाले. त्यानंतर माध्याह्न आरती झाली व तीर्थप्रसाद वाटण्यात आला.

दुपारी १.०० ते ३.०० वाजेपर्यंत श्रींच्या आराधना विधीचा कार्यक्रम झाला. ब्राह्मणांना धोतर, उपरणे, सुवासिनींना खण व सेवेकन्यांना धोतरजोड व कापड देण्यात आले. सायंकाळी ५ वा. सिमोल्लंघन मिरवणूक वाजत गाजत खंडोबाचे देवळजवळ गेली. त्या ठिकाणी श्रींच्या निशाणाची व शमीची पूजा झाल्यानंतर सोने लुटण्याचा कार्यक्रम झाला. त्यानंतर उपस्थित साईभक्तांनी खंडोबा देवाचे दर्शन घेतले व मिरवणूक परत येतेवेळी गावातील सर्व मंदिरात जाऊन देवतांचे दर्शन घेतले.

रात्रौ ९.१५ ते १२.०० पर्यंत श्रींच्या रथाची गावातून भव्य मिरवणूक निघाली होती. मिरवणूकीला श्रीकृष्ण बॅण्डपथक, मुंबई अग्रभागी होते. सनई, चौघडा, डफ व राहाता येथील बॅण्डपथक बरोबर होते. साईभक्तांचे गायन, वादन, भजन इ. कार्यक्रम झाले. श्री. रघुनाथ बाबुराव सांडभोर, सिने-कलाकार पुणे यांचा भारूड कार्यक्रम झाला. ग्रामस्थांनी गारूड-भारूड कार्यक्रमात भाग घेतला. रात्रभर कलाकारांच्या हजेऱ्या झाल्या. श्रींच्या दर्शनासाठी मंदिर रात्रभर खुले होते.

दसरा उत्सव - तृतीय दिन - सोमवार, दि. १३.१०.८६ — ६ वा. श्रींचे मंगलस्नान झाले. गुरुस्थान ठिकाणी ७.३० ते ८.३० रुद्राभिषेक झाला. नित्य कार्यक्रमाव्यतिरिक्त रात्रौ ८.३० ते १०.०० पर्यंत ह.भ.प. श्री. लक्ष्मण महाराज वाकचौर, शिरडी यांचे एकादशी-प्रवचन झाले. १० वा. शेजारती झाली. शेजारतीनंतर रात्रौ मंदिराबाहेर शांतीनिवास जवळ स्टेजवर “डॉ.कैलास” हे तीन अंकी नाटक, नाट्य रसिक संघ, शिरडी यांनी सादर केले.

दसरा उत्सव - सांगता दिन - मंगळवार, दि. १४.१०.८६ — पहाटे ५ वा. मंदिर उघडल्यावर ५.१५ वा. काकडआरती झाली. नित्य कार्यक्रमाव्यतिरिक्त सकाळी १०.३० ते १२.०० ह.भ.प. मनु महाराज कोकलेगांवकर, नांदेड यांचे कालाकीर्तन झाले. दहीहंडी कार्यक्रम झाल्यावर माध्यान्ह आरती झाली व तीर्थप्रसाद वाटण्यात आला. घुपारतीनंतर रात्रौ ७.३० ते १०.०० पर्यंत श्री. अजित कडकडे, मुंबई यांचे गायनाचा कार्यक्रम झाला. १० वा. शेजारती झाली व उत्सव समाप्त झाला.

कोजागिरी पौर्णिमा :— शुक्रवार दि. १७.१०.८६ रोजी रात्रौ ७.३० ते ८.३० कीर्तन कार्यक्रम कै. डॉ. के.बी. गव्हाणकर आणि पार्टी, मुंबई यांनी केला. रात्रौ ९.४५ वा. श्री साईबाबांची पूजा संस्थान पुरोहीत यांनी व चंद्रग्रहण असल्याने चंद्रपूजा कार्यक्रम मा. कार्यकारी अधिकारी, श्री. रा.द. बन्नेसाहेब यांचे हस्ते झाला. १० वा. शेजारती झाल्यानंतर मंदिर बंद झाले. उपस्थित भक्तमंडळींना दुध, पोहे, वगैरे प्रसाद वाटण्यात आला. मंदिराबाहेर शांतीनिवास जवळ स्टेजवर रात्रौ ११.०० ते सकाळी ६.०० वाजेपर्यंत कै. डॉ. के.बी. गव्हाणकर आणि पार्टीतील सहकाऱ्यांनी “रूप घोड्याचं गुण गाढवाचं” हा लोकनाट्य कार्यक्रम सादर केला.

या महिन्यात कलाकारांनी खालीलप्रमाणे हजेरी दिली.

कीर्तन :- १) ह.भ.प. मधुकर गणेश सूर्यवंशी, गवई कीर्तनकार, प्रवचनकार यांची कीर्तनी एकादशी व महत्त्वाचे दिवशी झाली. २) ह.भ.प. मनु महाराज कोकलेगांवकर, नांदेड ३) ह.भ.प. सौ. सहस्रबुद्धे, मुंबई ४) ह.भ.प. मयसिंग महाराज, डोंगरगाव ५) ह.भ.प. शिवनाथ महाराज, लिहादा (अमरावती).

प्रवचन :- ह.भ.प. लक्ष्मण महाराज वाकचौरे, शिरडी.

भजन, गायन, वादन इ.:- १) श्री.ए. सांबाशिवाराव, मछलीपट्टण २) श्री. सुभाष हिलगे, कोल्हापूर ३) श्री. दिनेश इनामदार ४) श्री. विजय दळवी ५) श्री. अशोक उपाध्ये ६) श्री. सुरेश मोरे ७) श्री. बापु संकपाळ ८) श्री. सुनील धारवाड ९) श्री. धिरजकुमार वाकरेकर १०) श्री. बाळ शिंदे ११) श्री. मामा बेडेकर १२) श्री. मधुकर राव १३) कु. निर्मला मंगेशकर १४) आशु वराळे १५) अरुणा वाकरेकर १६) कल्पना शिंदे १७) श्रीमती वराळे १८) श्री. सुरेश मयर, संगमनेर १९) श्री. दिपक शांताराम शहरकर २०) श्री. विजय रामकिसन वर्मा २१) श्री. महेश विनायक राजूरकर २२) श्री. इंगळे बाबा, संगमनेर २३) श्री. रामचंद्र जगन्नाथ कवळे, पिरोडे २५) श्री. श्रीकांत मोरे, सातारा २६) श्री. नवरात्र गुजराथी मंडळ, शिरडी २७) श्री. एम. के. सक्सेना, दिल्ली २८) श्री. परदेशी २९) श्री. श्रीराम सातर्डेकर ३०) श्री. बाळासाहेब कुलकर्णी, लक्ष्मीवाडी ३१) सौ. आसावरी वायकुळ, मुंबई ३२) श्री. विलास वायकुळ ३३) श्री. निनाद वायकुळ ३४) श्री. गोविंद हरचेकर ३५) श्री. सदा जाधव ३६) श्री. वसंत लाखण ३७) श्री. जनार्दन लाखण ३८) श्री. वसंत पांडुरंग शेतक ३९) श्री. रघुनाथ बाबुराव सांडधोर, पुणे ४०) श्री. शाहीर गफुर शेख, पुणे ४१) श्री. सहादु विठोबा वाघमोरे, पुणे ४२) श्री. नारायण क्षीरसागर, औरंगाबाद ४३) श्री. भोलानाथ समेळ, मुंबई

४४) श्री. दौलत शर्मा, मुंबई ४५) श्री. सखाराम राधुजी गुरव, कोपरगांव ४६) श्री. हरकचंद चंद्रभान रुणवाल, आलोगांव ४७) श्री. नाना गोविंद गवते, विटावा ४८) श्री. अनिल उत्तराखार, नांदेड ४९) श्री. विष्णु दयाळ खीदास, उन्हाव ५०) श्री. रामचंद्र जगन्नाथ कावळे, विरोडे ५१) श्री. दत्ता घाग, मुंबई ५२) श्री. तुकाराम परदेशी, शिरडी ५३) सौ. रेखा मडावी, भिंगार ५४) श्रीमती प्रमिला दत्तात्रय पंडीत, कोपरगांव ५५) श्री. विश्वास जोशी, राजगुरुनगर ५६) श्री. पंडितराव रामचंद्र जोशी, राजगुरुनगर ५७) श्री. पांढुरे, मुंबई ५८) श्री. दिप गांगुली, मुंबई ५९) श्री. नामदेव नागु भोईर, नवघर ६०) श्री. सी.व्ही. प्रसाद, हैद्राबाद ६१) श्रीमती एन. गुप्ता ६२) श्री. पंजाब दवंगे, शिरडी ६३) श्री. रघुवीर शांताराम मिराणे, शिरडी ६४) श्री. दिगंबर भातोडे, रहाता ६५) श्री. शशीकांत नागरे ६६) श्री. मधुसुदन आवटी, गणेशनगर ६७) कु. शेखर नटवरलाल विसपूते, शिरडी ६८) श्री. ज्ञानेश्वर वैद्य, शिरडी ६९) श्री. अशोक गुंजाळ, शिरडी ७०) श्री. शेख नबाब उमरपटेल, अस्तगांव ७१) श्री. दत्तात्रय करडीले, अस्तगांव ७२) श्री. हिरालाल उपाध्याय, लक्ष्मीवाडी ७३) श्री. नारायण गंगाराम रोडगे ७४) श्री. वाल्मीकि कचरू शेलार, वैजापूर, ७५) श्रीमती लिलावती गुजराथी, शिरडी ७६) श्री. बालमभाई पापाभाई बॅण्ड, रहाता ७७) श्री. नौरे के. इराणी, मुंबई ७८) श्री. एकनाथ जामखेडकर, आंबड ७९) श्री. गोकुल मारुती घोडके, शिरडी ८०) श्री. ज्ञानोबा तात्या बाडेकर, शिरडी ८१) श्री. श्रीकृष्ण बॅण्डपथक, मुंबई ८२) श्री. जतर्धन नागरे, शिरडी ८३) श्री. रघुनाथ नागरे, शिरडी ८४) श्री. बारावकर काका ८५) श्री. माणिक साळी ८६) श्री. शांताराम मिराणे ८७) श्री. मधुकर निवृत्ती भालेराव ८८) श्री. ओ. पी. पवार ८९) श्री. नाट्य रसिक संच, शिरडी ९०) श्री. एच. ए. पटेल ९१) सौ. एम. एच. पटेल ९२) श्री. पी. आर. यादव ९३) श्री. एम. आर. आंबोडकर, लक्ष्मीवाडी ९४) श्री. एस. एस. कोटस्थाने, शिरडी ९५) सौ. एस. एम. आंबोडकर ९६) कॅटन गोपालशेट्टी, साकरवाडी ९७) श्री. बी. आर. काळपांडेसाहेब, रावळगांव ९८) श्री. एस. एस. वाघ, साकरवाडी ९९) श्री. कल्याण रामचंद्र पत्तेवार, नांदेड १००) कु. उज्ज्वला मनोहर कोकलेगांवकर १०१) श्री. नंदू चव्हाण, मुंबई १०२) श्री. केदार म्हात्रे १०३) सौ. धनश्री चव्हाण १०४) श्री. बिच्छु अव्यर १०५) श्री. शशीकांत दल्लवी १०६) श्री. सतीश राव, मुंबई १०७) श्री. विलास महाडीक १०८) श्री. ओंकार विलास परळकर, मुंबई १०९) श्री. बारकू शेठ मांडवकर, मुंबई ११०) श्री. अजित कडकडे, मुंबई १११) सौ. अनुराधा पिपळगांवकर, पुणे ११२) श्री. साई बँकर ११३) श्री. जगदीश मयेकर ११४) श्री. प्रदीप केरकर ११५) श्री. दत्ता जोगदंडे ११६) श्री. श्रीकृष्ण लधाटे ११७) श्री. सुरेश लधाटे ११८) कु. प्रेमा भोजणे ११९) श्री. महेश सावळेकर, मुंबई १२०) श्री. मार्टंड लद्मण भागवत १२१) सौ. बन्साबाई बाधवारे, नेवासा १२२) श्री. शंकर पवार १२३) श्री. नाथा कावळे १२४) श्री. शरद मुसळे १२५) श्री. रामराव गोविंदा इूकरे १२६) श्री. शशीकांत पुसाळकर, मुंबई १२७) श्री. कृष्णराव सुवें, मुंबई १२८) श्री. दिदारसिंग १२९) श्री. रमेश दासगांवकर १३०) श्री. दत्तात्रय कृष्णराव सुवें

१३१) श्री. सुरेश इनस्कर १३२) श्री. मंजूनाथ आचार्य १३३) श्री. विलासबुवा पाटील, मुंबई १३४) सौ. पद्मजा रघुनाथ सहस्रबुद्धे, घाटकोपर १३५) श्री. आपा सामंत १३६) श्री. रमेश धनावडे १३७) श्री. प्रदीप कृष्णा लाड १३८) श्री. रामदास पाटील १३९) श्री. शाहीर दत्ता तुले, मुंबई १४०) श्री. रमेश अनंत राणे १४१) श्री. काशीनाथ वाळासो, गवळी १४२) श्री. गोपाळ सीताराम बोधाटे १४३) श्री. अशोक अनंत परब १४४) श्री. दामोदर शंकर पाटोळे १४५) श्री. रमाकांत पवार १४६) श्री. दत्ता कदम १४७) श्री. ज्ञानेश्वर भि. ढोरे १४८) श्री. ज्ञानेश्वर हंसा मेरे १४९) श्री. बाबूराव नारायण घाडगे १५०) श्री. बाळकृष्ण लक्ष्मण महाब्दी १५१) कु. संगीता मोरजकर १५२) सुलोचना उरणकर १५३) श्री. सदानंद परशुराम सावंत १५४) श्री. सुभाष अंकुश आरोसकर १५५) श्री. हरीश्वंद्र विठ्ठल पवार १५६) श्री. मारुती धोंडू बोते १५७) शाहीर तक्संदेकर १५८) श्री. तानाजी गोपाळ चिखलकर १५९) श्री. ह.भ.प. सहस्रबुद्धे १६०) शाहीर सुखदेव कांबळे १६१) श्री. विनायक कृष्णा लाड १६२) श्री. प्रफुल्ल गजानन राजापूरकर १६३) श्री. शांताराम केशव काळेबैरे १६४) श्री. मोहन नारायण पावटे १६५) श्री. माणिक धोंडु काळे १६६) श्री. सुधाकर बाबूराव पाटील १६७) श्री. नामदेव गुलाबराव केणी १६८) श्री. अनंत गोपाळ तावडे १६९) श्री. एकनाथ दत्ताराम बोधाटे १७०) श्री. दिपक धागोजी मेरे १७१) श्री. अनंत दत्ताराम पांचाळ १७२) श्री. प्रवीण कायाप्पा सोनवणे १७३) श्री. एकनाथ दशरथ धनावडे १७४) श्री. शिरीष मोहन १७५) श्री. प्रकाश शिंदे १७६) श्री. स्वामीनाथ बाबूराव कांबळे १७७) श्री. वसंत गवाणकर १७८) श्री. सुधीर गव्हाणकर १७९) श्री. हरीश गव्हाणकर १८०) श्री. विलास दत्तात्रय भेदार १८१) श्री. दत्तात्रय संभाजी परब १८२) श्री. उल्हास सदानंद साप्ते १८३) श्री. गणेश दत्ताराम धावडे १८४) श्री. बाबा घाडी १८५) श्री. पांडुरंग मारुती लाड १८६) श्री. प्रताप गजानन जुकद १८७) श्री. गुलजार भजनी मंडळ १८८) श्री. अरुण सोमानी १८९) श्री. रामस्वामी १९०) श्री. डॉरामलिंगम अँड पार्टी, हैद्राबाद १९१) श्री. एस. साईनाथ १९२) कु. कल्पना विश्वनाथ १९३) श्री. शैलेंद्र कुमार १९४) श्री. पी. अंजय्या १९५) श्री. गोपाल चौरासिया १९६) श्री. दत्तू शंकर घुमेरे, खेडलेझुंगे १९७) श्री. ज्ञानदेव किसन जगताप १९८) श्री. केदु पंगारा १९९) श्री. तानाजी चौधरी २००) सौ. तितिक्षा बलसारी, मुंबई २०१) डॉ. व्ही.के. भाटे २०२) श्रीमती चंद्राबेन व्ही. भाटे २०३) कु. कृष्णा व्ही. भाटे २०४) श्री. अनुरागकुमार श्रीवास्तव, गोरेगाव २०५) श्री. अनिलकुमार पकारे, सांताकुङ्ग २०६) श्री. राजन पटेल.

हवापाणी :— शिरडी येथील हवापाणी उत्तम असून रोगराई काही नाही. पहाटे थंड आल्हाददायक हवा असते.

‘ईश्वरपूजा म्हणजे त्याच्या गुणांचे चिंतन. तो अतर्क्या व अवर्णनीय आहे, तरी सृष्टिक्रमावरून समजतो. त्याची पूजा करण्यासाठी जिथे’व ज्यावेळी मन शांत असेल, ती जागा व ती वेळ चांगली’.

— राजा राममोहन राय

श्री साईबाबा संस्थान, शिरडी

श्री साईबाबा संस्थान प्रकाशित पुस्तकांची यादी

अनु. क्र.	पुस्तकाचे नांव	भाषा	किंमत	पॅकींग व पोस्टेज
१.	श्री साई सत्चरित	मराठी	३१-००	६-५०
२.	— " —	इंग्रजी	१४-५०	५-२५
३.	— " —	हिंदी	८-५०	५-२५
४.	— " —	गुजराथी	१९-००	५-२५
५.	— " —	कन्नड	१०-००	४-००
६.	— " —	तेलगु	—	—
७.	— " —	तामीळ	—	—
८.	— " —	सिंधी	२२-००	४-५०
९.	श्री साई सत्चरित पोथी	गुजराथी	३१-००	६-५०
१०.	श्री साई लिलामृत	मराठी	—	—
११.	— " —	हिंदी	१०-५०	४-००
१२.	— " —	गुजराथी	६-६५	४-००
१३.	अवतार व कार्य	मराठी	६-००	४-००
१४.	स्तवन मंजिरी	मराठी	०-६५	३-५०
१५.	— " —	हिंदी	१-००	३-५०
१६.	— " —	गुजराथी	—	—
१७.	सगुणोपासना (आरती)	मराठी	०-७०	३-५०
१८.	— " —	हिंदी	१-२५	३-५०
१९.	— " —	गुजराथी	०-८०	३-५०
२०.	— " —	तेलगु	—	—
२१.	— " —	सिंधी	१-२५	३-५०
२२.	— " —	मराठी	१-८५	३-५०
२३.	दासगणूकत ४ अध्याय	मराठी/इंग्रजी	—	—
२४.	सचित्र साईबाबा	मराठी	१-६५	३-५०
२५.	मुलांचे साईबाबा	इंग्रजी	१-६५	३-५०
२६.	— " —	हिंदी	१-६५	३-५०
२७.	— " —	गुजराथी	१-६५	३-५०
२८.	— " —	तेलगु	२-००	३-५०
२९.	रुद्राध्याय (अ. ११ वा)	मराठी	०-८०	३-५०
३०.	मार्गदर्शिका (शिर्डी गाईड)	मराठी	१-५०	३-५०
३१.	— " —	इंग्रजी	१-५०	३-५०
३२.	— " —	गुजराथी	१-५०	३-५०
३३.	साई दि सुपरमॅन	इंग्रजी	७-२५	४-००
३४.	साईबाबा ऑफ शिर्डी (भरुचा)	इंग्रजी	६-५०	४-००
३५.	साईबाबा ऑफ शिर्डी (प्रधान)	इंग्रजी	३-००	४-००
३६.	अष्टोत्र शत नामावली	मराठी	१-००	३-५०
३७.	रघुनाथ सावित्री भजनमाला	मराठी	१५-२५	४-५०

Regd: No. MH/BYE/26

LICENCE No. 19

Licence to Post Without Prepayment
At Dadar Head Office, Bombay-14.

श्री साईबाबा संस्थान शिरडी फोटोची यादी

अनु. क्र.	फोटोचे नांव	साईज	किमत	पोस्टेज व पॅकिंग
१.	द्वारकामाई फोटो (प्लॅस्टिक कोटेड)	१७" x २२"	३-५०	३-५०
२.	— " —	१४" x २०"	१-५०	३-५०
३.	— " —	७" x १०"	०-६०	३-५०
४.	दगडावर बसलेले साईबाबा (काळा/पांढरा)	१४" x २०"	०-८०	३-५०
५.	मूर्ती फोटो	१४" x २०"	१-५०	३-५०
६.	— " —	१०" x १४"	०-९०	३-५०
७.	— " —	७" x १०"	०-६०	३-५०

पुस्तक आणि छायाचित्रे मिळण्याचे ठिकाण :—

- कार्यकारी अधिकारी, श्री साईबाबा संस्थान,
पो. शिरडी, ता. कोपरगांव, जि.- अहमदनगर.
- साईनिकेतन, ८०४-बी, डॉ. आंबेडकर मार्ग,
दादर, मुंबई-४०० ०१४.

मुद्रक: श्री. एम.डी. राजन, गीता ऑफसेट, बी - २३ रॉयल इंडस्ट्रियल इस्टेट,
नायगांव क्रॉस रोड, वडाळा, मुंबई - ४०० ०३१.

संपादक व प्रकाशक: श्री. रा.द. बने, साई निकेतन,
डॉ. आंबेडकर मार्ग, खोदादाद सर्कल जवळ, प्लॉट नं. ८०४ बी., दादर, मुंबई - ४०० ०१४.

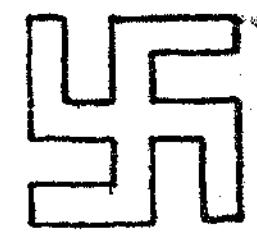
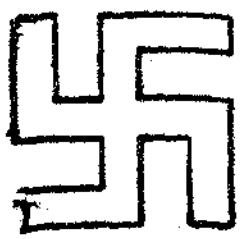
श्री

साह

श्री साईबाबा

श्रीसाईबाबा संस्थान, शिरडीचे अधिकृत मासिक

फेब्रुवारी — १९८७

श्री साईबाबा शिरडी

श्रीसाईबाबा संस्थान.
शिरडीचे अधिकृत मासिक

संपादक

श्री. र. द. बने

कार्यकारी अधिकारी श्रीसाईबाबा संस्थान शिरडी

प्रा. सौ. इंदिरा खेर
एम.ए. पी.एच.डी.
(इंग्रजी आवृत्ती)

श्री. सदानन्द चेंदवणकर
(मराठी आवृत्ती)

वर्ष ६५ वे]

किंमत १ रुपया
दूरध्वनी: ४१२ २५ ६१

[अंक ११ वा

: कार्यालय :

‘साईनिकेन्ट’, प्लॉट नं ८०४ बी, डॉ. आंबेडकर रोड, दादर, मुंबई-४०० ०१४.

वार्षिक वर्गणी रु. १०/- (ट.ख. सह) किरकोळ अंक १ रु. फक्त.

श्री साईबाबांच्या संदेशाचा जगभर प्रसार करणे हे
श्री साईलीलाचे मुख्य उद्दिष्ट आहे.

रघुनाथ सावित्री साईनाथ भजनमाला

१

नमितों मी आधीं श्री मंगलमूर्ति ।
विश्वामध्ये कीर्ति थोर गाजे ॥

पूजे अग्रमान असे तुला देवा ।
माझी अल्प सेवा स्वीकारावी ॥
चौदाही विद्यांचे उदरी भांडार ।
कला सर्व थोर तुळे अंगी ॥
अष्ट सिद्धी तुझ्या हुजुरांत दासी ।
दासा या कृपेसी करीं पात्र ॥

२

नमन करिते शारदे तुला माते ।
साह्य करि गे गुरुनाम गावयाते ॥
स्फूर्ति देवोनी वदवि मला देवी ।
दासि प्रार्थनियां चरणि भाळ ठेवी ॥

सुविचार

सगुणोपासनं भक्त्या
रामनाम जपः सदा ॥
अन्नदानं यथाशक्ति
त्रयमेतत्त्वं पुण्यदं ॥

★★

भक्तीने सगुण उपासना करणे, सदोदित
रामनामाचा जप करणे आणि यथाशक्ती
अन्नदान करणे या तीन गोष्टी मोठ्या पुण्यदायक
आहेत.

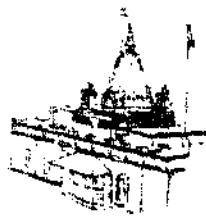
★★★

अनाश्रितः कर्मफुलं कार्यं कर्म करोति यः ।
स संन्यासी च योगी च न निरग्निर्न चक्रियः ॥ १ ॥
(श्रीमद्भगवद्गीता, अध्याय ६ वा)

श्री साई काव्यबहार विशेषांक — १९८७

अनुक्रमणिका

क्रमांक	कवितेचे शिर्षक	कवि-कवियत्रीचे नाव	पृष्ठ क्रमांक
१	संपादकीय	—	६
२	'साई-साई'मंत्र घोष हा करील मार्ग मोकळा	— डॉ. रा.सी. कापडी	७
३	माझी आई माझी साई	— डॉ. प्रफुल्ल बाबरे	८
४	संतांच्या विभुती जगी का अवतरती?	— श्री. मधुकर अंबाडे	९
५	साई धाव घे माझे आई	— सौ. अलका जवळकर	१०
६	रथ चालना चालना शिरडी गावले	— श्री. रमेश चक्राण	११
७	माझी आई माझा साई	— सौ. मीनाक्षी नाईक	१२
८	साईचा दरबार	— श्री. दत्तात्रय मोरे	१३
९	आरती साईबाबांची	— सौ. नीता जाधव	१४
१०	श्री नाथांचे चरण धरू	— श्री. मधुकर विचारे	१५
११	साई म्हणे, तो भक्त आवडे मज	— श्री. शंकर चौबले	१६
१२	स्वप्न	— श्री. भास्कर जोशी	१७
१३	जय श्री साईबाबा	— श्री. प्रदिप कोरगावकर	१८
१४	श्री साईलीला	— श्री. हसमुख पाटील	१९
१५	साई तुझे पाय, लाख मोलाचा ठेवा!	— सौ. संगीता गोडबोले	२०
१६	हाक	— श्री. हरीश उम्रजकर	२०
१७	तव रूपातच साचले सारे आत्मरूप	— डॉ. इंदू नाईक	२१
१८	ओंम साई	— डॉ. ग.स. कामत	२१
१९	साई मला करांच्या ओंजळीत झेलीत गेले	— श्री. अरविंद बारटके	२२
२०	श्रद्धा-सबुरी	— सौ. उषा मुळे	२२
२१	शब्दांवरही साईची सत्ता	— श्री. तु. नाईक	२३
२२	बाबा बाबा साईबाबा	— सौ. शोभा देशपांडे	२३
२३	प्रार्थना (श्री साईनाम)	— सौ. अनिता कोरडे	२४
२४	साईलीलामृत अखंड गाईन	— श्री. विलास कुलकर्णी	२४
२५	ही भक्ती भोळी	— श्री. र.श्री. पुजारी	२५
२६	साई समर्था	— सौ. वासंती नांदेडकर	२५
२७	नवरात्र	— डॉ. सुमन खानवीलकर	२६
२८	महिमा शिरडीचा	— प्रा. श्री.एच.बी. महाले	२६
२९	पसायदान	— श्री. मधुकर कोथमिरे	२७
३०	साईबाबा वंदन	— छाया सापळे	२७
३१	साईकृपा	— सुधा मुळे	२८

क्रमांक	कवितेचे शिर्षक	कवि-कवियत्रीचे नाव	पृष्ठ क्रमांक
३२	शोध	— श्री. देवकीनंदन सारस्वत	२८
३३	थोर तुङ्गे उपकार	— डॉ. विनायक दुर्गे	२९
३४	व्याधि मुक्त झालो चिरंतर	श्री. बा.बा. चमणकर	२९
३५	साई माऊली	— सौ. शकुंतला रामटेके	३०
३६	शिर्डीचा देव - साईबाबा	श्री. दत्तात्रय खळेकर	३०
३७	साई माऊली	— सौ. शांता सरोदे	३१
३८	साईलीला	— श्री. श्याम नरसे	३१
३९	साईबाबांची एकात्मता	— श्री. संजीव चंदने	३२
४०	द्वारकेचा कृष्ण मुरारी	— सौ. शकुंतला जगतकर	३२
४१	साईकृपा	— श्री. राजन शिंदे	३३
४२	साई माझे कल्पतरु	— कु. सिंधु थोरात	३३
४३	साईनजर	— श्री. जगदीश देवपुरकर	३४
४४	नको दाखवू आभास	— सौ. शीला वाघ	३४
४५	तुङ्गेच साई सगळे करणे	— श्री. विजय हजारे	३५
४६	भावना	— सौ. सुधा कदम	३५
४७	पणाला माझी लागली आन!	— श्री. नागेश मोगलाईकर	३६
४८	श्री बाबांचे आगमन	— श्रीमती रुक्मणी बेंद्रे	३६
४९	तो दिसला परमेश्वर शिर्डीला!	— श्री. बाळासाहेब नाडकर्णी	३७
५०	करावे नेत्र हे माझे दान	— सौ. विजयालक्ष्मी चौगुले	३७
५१	साई एक मनी	— श्री. अजित पावसकर	३८
५२	शिरडीला जाऊ	— सौ. आशालता भालेराव	३८
५३	श्रीहरी	— सौ. मिना सावंत	३९
५४	साई गौरव	— सौ. कांचन चुरी	३९
५५	साईनाथ साईनाथ	— श्री. द्वारकानाथ दाभोलकर	४०
५६	क्षमा करा मजवर तूं साईबाबा	— श्री. भाईशंकर मायतुरा	४०
५७	दिसला मोक्षाचा शिशा	सौ. वसुंधरा चौरे	४१
५८	मनाची आंस	सौ. सुधा गानला	४१
५९	साईनाथ मंत्र जपत हिंड तू जगात	— कु. निलम दोशी	४२
६०	साई तुङ्गे नाम	— सौ. मंदा इनामदार	४२
६१	साईभक्ती	— कु. बेबी केशव शेंद्री	४३
६२	कृपा कर श्री साई मजवर	— श्री. राजेंद्र गवळी	४३
६३	पाऊले चालती शिरडीची ही वाट	— रोहिणी जाधव	४४
६४	शिर्डीलाच जायचं आहे	— श्री. मोहन सोनवणे	४४
६५	सर्वसाक्षी साई तू	— श्री. द.रा. तळेकर	४५

क्रमांक	कवितेचे शिर्षक	कवि-कवियत्रीचे नाव	पृष्ठ क्रमांक
६६	श्री साईलीला	— सौ. मधु गायकवाड	४५
६७	मागणे	— सौ. भावना जेऊरकर	४६
६८	साई माऊली	— श्री. चंद्रकांत गरगटे	४६
६९	बाबांजवळ मागणे	— सौ. सरोजिनी मुक्त्ये	४७
७०	साईगीत	— कमल मुक्त्ये	४७
७१	साई येती घरा	— श्री. स.मा. मुन्हार	४८
७२	श्री साई समर्थ	— श्री. अंकुशा सुवें	४८
७३	सर्वस्व	— डॉ. सौ. मालती राहाटे	४९
७४	साई भगवान	— सौ. लीला मराठे	४९
७५	रूप तुझे पाहता साई	— श्री. एम.एन. खटावकर	५०
७६	श्री साईच्या चरणी	— श्री. अशोक पाटील	५०
७७	साई साई गोविंद सगळे	— सौ. कलावती चव्हाण	५१
७८	जय साईनाथा	— कुमारी वैशाली मिरगळ	५१
७९	साईबाबा तुम्हांस	— श्री. सादिक शेख	५२
८०	मनोगत माझ्या मनाशी	— श्री. ताराचंद चव्हाण	५२
८१	दारी आलो तुझ्या साईनाथा	— श्री. मनोहर धुमाळ	५३
८२	सबका मालिक	— श्री. भाऊ शिगवण	५३
८३	साईश्वर माझा त्राता	— श्री. प्रदिप पिरणकर	५४
८४	माफीचे साक्षीदार	— श्री. भालचंद्र गंद्रे	५४
८५	प्रेमाचे माहेर	— श्री. प्रभाकर कोळमकर	५५
८६	भगवान श्रीकृष्णाचा पाळणा	— श्री. नटवरलाल विसपुते	५५
८७	जेव्हां तू येशील माझ्या द्वारी	— सौ. कल्यना कोरडे	५६
८८	लय लागते	— श्री. शहाणे	५६
८९	साईराया माझ्या बंधुराया	— कु. रंजना बोन्हाडे	५७
९०	महानिवाणि	— श्री. बबन येरम	५८
९१	नमो साई - नमो साई	— श्री. विजयकुमार कुलकर्णी	५८
९२	साई गळल	— श्री. प.वा. गाढे	५९
९३	जातो माघारी साईनाथा	— श्री. सुधाकर चव्हाण	६०
९४	शिरडीला चला	— श्री. भुक्तन पाटील	६०
९५	स्वामी समर्थ	— श्री. माधव पवार	६१
९६	साई माऊली	— श्री. अशोक साळसकर	६२
९७	श्री साईबाबांची आरती	— श्री. बी.ए. औरुडकर	६३
९८	शिरडी वृत्त	—	६३

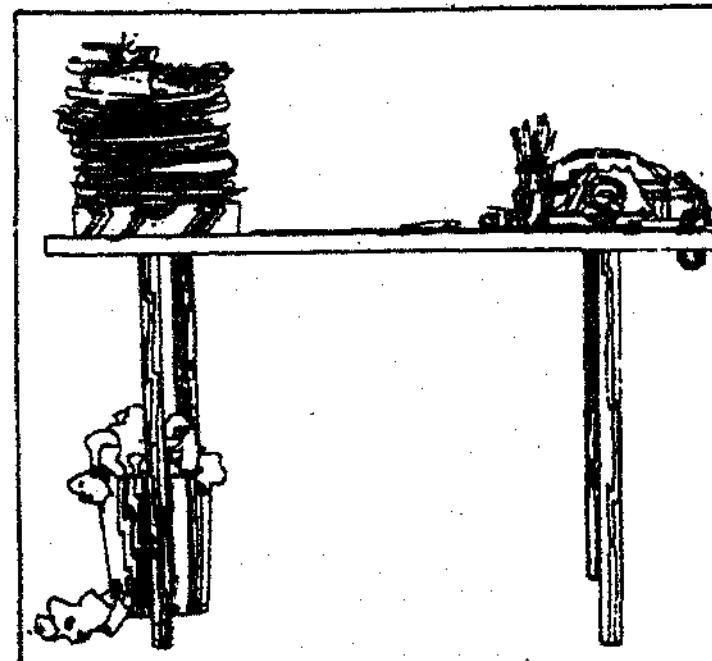
हा साईकाव्य बहार विशेषांक

साईभक्तांनो, साईप्रेर्मींनो तुमच्या अत्यंत आवडत्या व दरमहा अती उल्कंठतेने ज्याची वाट पहाता त्या श्रीसाईलीला मासिकाचा हा साईकाव्य बहार विशेषांक नेहमीप्रमाणे फेब्रुवारी महिन्यातच प्रकाशित करून तो आता आपल्या हाती देत आहेत. दरवर्षी हा अंक म्हणा फेब्रुवारीतच प्रकाशित होत असतो व तो श्री साईलीला अखिल भारतीय लेखक-कवी-कवयित्रीच्या भरलेल्या मेळाव्यात अध्यक्षांचे शुभहस्ते त्याचे विमोचन करून तो सर्व भक्तांचे हाती पडतो. पण यंदा तो प्रथम श्रीसाई चरणी ठेऊन आता तो तुमच्या हाती येत आहे. नित्याप्रमाणेच श्री साईकाव्य रूप प्रसाद म्हणून त्याचा आपण स्वीकार कराल अशी खात्री आहे.

भक्ती मार्ग अवलंबिण्याचे अनेक प्रकार आहेत त्यात वाचा आणि मूक असे दोन प्रमुख मार्ग. या दोन मार्गानी भाविक, भक्त आपापल्या इष्ट देवतेची भक्ती विविध प्रकारे साधतो. काही मंडळी, भजन, पूजन, अर्चन, उपासना, पोथीपारायण करून भक्तीमार्गिकडे वळतात. वाचा मागानि जाणारी मंडळी गुणगान व नामस्मरण करून भक्तीची ज्योत प्रज्वलीत करतात. तर काही मूक मनाने लेखन करून भक्ती साधतात. या दोन्ही मागानि वातावरणात विशिष्ट प्रकारच्या स्पंदन लहरी उमटवल्या जातात व त्या इष्ट स्थळी इष्ट देवतेकडे पोचतात असा जाणकारांचा क्यास आहे. पण या दोन्ही ठिकाणी मनाची एकाग्रता मात्र नितांत आवश्यक आहे.

या सुंदर, संग्राह्य अंकात सुमारे एकंदर शहाण्णव कविता समाविष्ट असून त्या एकत्रित करून भक्तांच्या हाती ठेवल्या आहेत. यातील विषय एकच — भगवान श्री साई — एकाच विषयावर गाणी, गीते, पदे, आरत्या, गळला, अहिरणी गीते इ. विविध काव्य साहित्य प्रकार छापणारे श्री साईलीला हे असे एकच एक मराठीतील मासिक होय. यामुळेच की काय या अंकाद्वारे आपल्या श्रद्धायुक्त साई भावना लेखन द्वारा प्रगट करण्यासाठी कितीतरी साईभक्त कवी-कवयित्री आपापली काव्य रचना सहा-सहा महिनेच काय चांगले आठ-दहा महिने अगोदर पाठवून देतात. ती या खास वैशिष्ट्यपूर्ण अंकातच प्रसिद्ध व्हावी अशी मनोमन इच्छा प्रगट करतात. त्यांची सद्दृच्छा सफल करण्याचा कसोशीने यल श्री साईलीला कळून होतो. लेखन द्वारा भक्तीमार्ग साधण्याचा कवी मंडळींचा हा यल सुत्य नाही असं कोण बरं म्हणेल!

भक्तांनी आपल्या इष्ट देवतेचे केलेले नामस्मरण, त्यांच्या अगम्य लीलांचे विविध भावनांनी केलेले वर्णन, त्यांच्या ठायी असलेली आपली अढळ श्रद्धा आणि निष्ठा इ. चे भक्तांनी केलेले कोडकौतुक या अंकात ठायी ठायी सापडेल.

संपादकीय

अनेक भक्त मंडळी ठिकठिकाणच्या सभा संमेलनांना, कार्यक्रमांना जातात. त्यांच्या हाती हा साईलीलाचा साईकाव्य बहार विशेषांक बन्याचदा दिसतो. संधी मिळताच भक्त आपण स्वतःच चाल लावून यातील गीत म्हणतो व स्वतःला धन्य मानतो. अनेकांनी आजवरच्या साईकाव्य बहार अंकातील आवडणारी पदे स्वतः आपल्या वहीत लिहून काढून त्यांना चाली बसविल्या आहेत हे पण आमच्या पहाण्यात आहे आणि म्हणूनच वर्षातून एकदा असा हा अपूर्व काव्य विशेषांक काढून तो भक्तांच्या हाती देण्यात एक प्रकारची सुयोग्य साई सेवा आपण करीत आहोत याबद्दल कृतकृत्यता वाटत असते.

‘साई-साई’ मंत्र घोष हा करील मार्ग मोकळा

नासाग्री चीत स्थिरतां, सुटे परिमळ सोगंधाचा
जणू वाटे कुंभ फुटला, स्वर्गीच्या अत्तराचा।
परि तो देवची वाटे योगी जनमनाला।
देव कसा कोठे आहे ठाऊक न तुला मला
“साई-साई” मंत्र घोष हा करील मार्ग मोकळा ॥ १ ॥
योगासनात बसता, घणघणे अनाहत नाद।
महेशाच्या उत्थापनाची ती शंखाची साद।
परि तपस्याला वाटे देव भेटाया आला।
देव कसा कोठे आहे ठाऊक न तुला मला
“साई-साई” मंत्र घोष हा करील मार्ग मोकळा ॥ २ ॥
कधी कोणा देव, दिसे भव्य दिव्य ज्योत।
तेजोराशिवलयांकित बसलेली इंद्रधनु मखरांत।
परि ती ज्योत देवची वाटे ऋषीमुनीगणाला।
देव कसा कोठे आहे ठाऊक न तुला मला।
“साई-साई” मंत्रघोष हा करील मार्ग मोकळा ॥ ३ ॥
त्रिवेणी संगमी नाना तिर्थे श्रमता।
देव न दिसे अजून कोणाला।
(परि) कलीयुगी साई भेटतां शिरडीला।
देवची वाटला एकमेव मला।
देव कसा कोठे आहे, ठाऊक न तुला मला।
“साई-साई” मंत्रघोष हा करील मार्ग मोकळा ॥ ४ ॥

— डॉ. रासी. कापडी
राजारामपुरी, कोल्हापूर.

माझी आई माझी साई

किति प्रेमळ सुंदर मूर्ति,
माझी आई, माझी साई || ४. ||

शिरडी मध्ये निवास केला,
जग कोठे हा नाहि फिरला,
सांगितले ह्याने हो ज्ञान,
सांगितली गीताई- माझी आई || १ ||

श्रद्धा सबुरी दोनच पैसे,
मागतसे हा खासे ऐसे,
ज्याने दिघले हे दो पैसे,
झाला तो उतराई - माझी आई || २ ||

गुरु पादुका स्थान आगळे,
वैशिष्ट्याचे तेज निराळे,
कडु लिंबाची एकच फांदी,
गोड करूनी दावी- माझी आई || ३ ||

साई मंदिर, शांती मंदिर,
प्रेम भक्तिचा अथांग सागर,
प्रेम शांतीने भक्त डुंबति,
न्हाऊ घालिते साई,- माझी आई || ४ ||

मशिद माई- द्वारका माई,
बाबांची ती गाथा गाई,
अशक्य येथे शक्य जाहले,
दिप उजळले पाण्यानी- माझी आई || ५ ||

दामोदर बाबरे हो यांचे,
चावडी स्मारक असे हे साचे,
निष्काम भक्तिचा मार्ग दाविला,
चिंचणीच्या अण्णानी- माझी आई || ६ ||

मागि आता पासायदान,
कृपा प्रसादे करी तू पावन,
नको दूर लोटू तू आता,
कुशीत घेई आई- माझी आई || ७ ||

— डॉ. प्रफुल्ल बाबरे

रावते बिल्डिंग, १ ला मजला,
पोर्टुगीज चर्च, दादर, मुंबई-४०० ०२८.

संतांच्या विभूती जगी का अवतरती?

साई सम हे संत महंत नित्यचि अवतरती।
माऊली सम दक्ष सदैव जगती हे रहाती ॥ १ ॥

भूक लागता क्षीर पाजते बालकास आई।
ज्ञानामृत पजिती ख्वहस्ते मुमुक्षुस साई ॥ २ ॥

घार हिँडते उंच आकाशी लक्ष तरी ते पिलावरी।
जरी शरीरी नसे जगी ह्या भक्त रक्षिती तरी ॥ ३ ॥

दुष्ट पोरही कुशीत घेते थोर किती आई।
सम दृष्टीने सदैव पाही सद्गुरु साई ॥ ४ ॥

पोरासाठी जागत राही माय माऊली खरी।
साई संत भक्तांसाठी धाउनि जाई त्वरी ॥ ५ ॥

सेवा हाची धर्म मानुनि रहावे ह्या जगती।
शास्त्राचा हा सार गहन जो सरळ करूनि देती ॥ ६ ॥

श्रद्धा सबुरी मंत्र दीधला संजीवनी सम हा।
श्रद्धेने निश्चिंत होत असे जगती मानव हा ॥ ७ ॥

अंगी सबुरी आणताच हे शांत चित्त होई।
जगी भक्ति हा मार्ग मुक्तिचा दावी तू साई ॥ ८ ॥

संतोषी नर सदा सुखी हे जगी सर्व जाणी।
खोटी ही जगी कशी ठेल साईची वाणी ॥ ९ ॥

पाहू जाता विचित्र वाटे संतांच्या विभूती।
अशक्य ऐसे कार्य, तरीही शक्य करूनि देती ॥ १० ॥

मायेचे हे बंधन कैसे आणि बद्धस्थिती।
अयोग्य तेची योग्य भासते गुणली असत्रा मती ॥ ११ ॥

व्याकुळ होउनि भक्त बालके जगती हाकारिती।
साईसम हे संत महंत नित्यची अवतरती ॥ १२ ॥

— श्री. मधुकर अंबाडे
अंबाडे हाऊस, लकडी पुलासमोर, बडोदा

साई धाव घे माझे आई

साईऽऽ माझी आई

धाव घे माझे आई

तुझी पोर संकटाने वेढली

जगण्याची आस आता सोडली

साईऽऽ माझे आई ॥ १ ॥

तुजवाचून कोण मज तारी आता

सगे सोयरे गंमती बघती आता

ह्या मोहपाशातुनि सोडवी आता

तुझ्यावाचून कोण माझा त्राता?

साईऽऽ माझे आई ॥ २ ॥

तुझ्या दरबारी येती पण सगे ना ओळख देती

अशी रक्ताची नव्हे सारी पैशाची नाती

एका हास्याचेही मोल घेती

होती हात जोडोनि नतमस्तक

पण मनात खोट्या अभिमानाचा उद्रेक

साईऽऽ माझे आई ॥ ३ ॥

नको साई अशी बुद्धी देऊ

शक्ती दे एवढी संकटे अनंत झेलवू

श्रद्धा सबुरीचा पार्गच घेऊ

पण अंत आता नको पाहू

साईऽऽ माझे आई ॥ ४ ॥

माझ्या चढत्या उतरत्या आयुष्याचा तूच साक्षीदार

मिळवून देशील न्याय हाच तुझा आधार

एकदाच सोड देवा तुझ्या दयेचा पाझर

साईऽऽ साईऽऽ धाव घे माझी आई ॥ ५ ॥

— सौ. अलका अरुण जवळकर

स्लॉट नं. ७१, माहेश्वरी सोसायटी,

सहकारनगर नं. २, पुणे-९.

छऱ्यांठऱ्यांठऱ्यांठऱ्यांठऱ्यां

रथ चालना चालना शिरडी गावले

(कानबाईच्या चालीवरील अहिराणी गीत)

रथ चालना चालना शिरडी गावले
त्याले बलाईल्या, बलाईल्या तांबट गल्लीले
कयस लेवानासे, लेवानासे साईबाबाले || १ ||

रथ चालना चालना शिरडी गावले
त्याले बलाईल्या, बलाईल्या वाणी गल्लीले
नारय लेवानासे, लेवानासे साईबाबाले || २ ||

रथ चालना चालना शिरडी गावले
त्याले बलाईल्या, बलाईल्या मायी गल्लीले
फूलहार लेनासे, लेनासे साईबाबाले || ३ ||

रथ चालना चालना शिरडी गावले
त्याने बलाईल्या, बलाईल्या शिंपी गल्लीले
कफनी शिवनीसे, शिवनीसे साईबाबाले || ४ ||

रथ चालना चालना शिरडी गावले
त्याने बलाईल्या, बलाईल्या सोनार गल्लीले
मुगूट घडनासे घडनासे साईबाबाले || ५ ||

रथ चालना चालना शिरडी गावले
त्याने बलाईल्या, बलाईल्या बामन गल्लीले
पूजा करनीसे करनीसे साईबाबानी || ६ ||

रथ चालना चालना नवापूर गावले
त्याले बलाईल्या, बलाईल्या सेवा मंडयमा
मंदिर बांधनंसे, बांधनंसे साईबाबानं
मंदिर बांधनंसे, बांधनंसे सातलाखनं
रथ थांबना... थांबना... नवापूर गावले || ७ ||

(शब्दार्थ : बलाईल्या- बोलावून घ्या, कयस-कळस,
लेवानासे-घ्यायचा आहे, नारय-नारळ, मायी-माळी, बामन-
ब्राह्मण, मंडय-मंडळ)

— श्री. रमेश डी. चव्हाण

साईनिकेतन,

मु.पो.ता. नवापूर, जि. घुळे-४२ ५४१८.

माझी आई माझा साई

माझी आई, माझा साई

प्रेमाची सावली माझी आई माझा साई

तुजवीण जगात नाही मज कोणी

आई, बाप, भाऊ, बहीण सारे काही तूच साई!

तूच माहेर तूच सासर

दयासागर तूच साई

तूच तारीशी सौख्यदाता

संकटकाळी राहशी उभा

पाठीराखा तूच असशी

सारे काही तूच पाहशी

संकटाची न पडू देती सावली मजवरती

सावली मजवरती.

परस्पर तू नष्ट करीशी भासही ना दावोशी

सारे काही तुजपर्यंत लगेच ते पोचते

झटकन पटकन वेळेवेळी पावती मिळते

रे सख्या पांडुरंगा दत्त महाराजा

गणाधीश जो शीवमूर्त जो वसशी साईमया

म्हणून म्हणते साईनाथा

नतमस्तक ठेवूनी येते त्रिवार शरण

तुला त्रिवार शरण! तुला त्रिवार शरण!

क्षमा करूनी कुरवाळीशी बालकापरी मला

तू गाय मी वासरू

तू गाय मी लेकरू

माझे विषयी नको धरू कठोरता मनी

तुजवीण अन्य त्राता मज नाही कोणी

तू असता सदा पाठीशी

भयभिती शिवेल कैसी?

निर्धास्त मी जाहले, निर्धास्त मी जाहले.

नच दिसशी नयनी, नच दिसशी स्वप्नी

नच दिसशी जागेपणी, नच दिसशी झोपेतही

तरीही क्षणोक्षणी मज अस्तित्व दाविशी

माझी आई माझा साई!

प्रेमाची सावली

माझी आई, माझा साई!

— सौ. मीनाक्षी म. नाईक

लीलाशंकर सोसायटी, ब्लॉक नं. १८,
तळमजला, लोकमान्य टिळक नगर, रोड नं. ६,
गोरेगाव. (प.), मुंबई-४०० ०६२.

साईचा दरबार

येळकोट, येळकोट जय मल्हार।
 बोला येळकोट मल्हार,
 पाहू साईचा दरबार ॥ धृ ॥

भक्त करतात वारी,
 नवसाला पावे साईमल्हारी।

करी जगाचा उद्घार ॥ १ ॥ बोला करी जगाचा उद्घार
 बालवय सुकुमार,
 रूप दीसे भारी सुंदर।

साई बसले पारावर ॥ २ ॥ करी....

आलं खंडोबाचं वारं,
 खोदा इथे म्हणे सत्वर।

लघड झाला हा आवतार ॥ ३ ॥ करी....

पाहीले खोदून भराभर,
 जपमाळ ताटावर।

समई तेवती सुंदर ॥ ४ ॥ करी.....

माझ्या गुरुचे धन,
 श्रद्धा-सबुरी मिळाले दान।

त्याचा प्रकाश चौफेर ॥ ५ ॥ करी.....

दर गुरु शुक्रवार,
 धुप जाळीती समोर।

त्याला म्हणती गुरुद्वार ॥ ६ ॥ करी.....

दत्तु म्हणे साई थोर
 आहे देवाचा आवतार

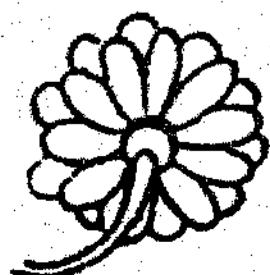
आपण बसला दगडावर करी जगाचा उद्घार ॥ ७ ॥ करी...

— शाहीर दत्तात्रेय महादेव मोरे
 ४७०, साईमंदीर, तोपखाना,
 शिवाजीनगर, पुणे-५.

आरती साईबाबांची

तारी तारी तारी आता साईनाथा ॥ बाबा साईनाथा
तुझीया चरणाशी ठेवी मी माथा ।
थकले मी वाचिता संसार गाथा ॥ बाबा संसार गाथा
तूची एक सोडविशी संकटी आता ।
शिणले रे मी तुझी वाट पहाता ॥ बाबा वाट पहाता
सोडी तोडी भवबंध तूची एकनाथा ।
तूची एक दयाळू कृपावंत दाता ॥ बाबा कृपावंत दाता
देह हा सरु दे तुझे नाम गाता गाता ।
बडू लागले मी भव सागरी ॥ बाबा भव सागरी
काम क्रोधाचे पाठी लागले अरी ।
विपत्तीचे चोर हे ठेचिती मला ॥ बाबा ठेचिती मला
अशा ह्या काळामध्ये कैसे स्तवू तुला ।
भुला धातला मला भुला धातला ॥ बाबा भुला धातला
षड् विकारांनी माझा गळा दाबला ।
तूची एक तारी मज तूची एक ॥ बाबा तूची एक
पायांशी आले बाबा मी तुझी लेक ।
अहंकाराचा माझ्या दीप जळू दे ॥ बाबा दीप जळू दे
देह अभिमान माझा सारा गळू दे
वैराग्याचा काकडा दे माझ्या हाती ॥ बाबा दे माझ्या हाती
तुझ्या आशीर्वादे टिळा लागू दे माथी ।

— सौ. नीता उल्हास जाधव
६२९, सरेकर आळी,
महाड, रायगड.

श्रीनाथांचे चरण धरू

शिरडी जाऊन दर्शन घेऊ श्रीनाथांचे चरण धरू
 सुखदुःखाचा भव सागर हा साईकृपेने पार करू ...

शिरडीवासी साईनाथ
 जयजयसाई शिरडीनाथ

दत्त दिगंबर हा शिवशंकर
 ब्रह्माविष्णु देव शुभंकर
 निराकार हा ये आकारून नाम तयाचे नित्य स्मरू ...

शिरडीवासी साईनाथ
 जयजयसाई शिरडीनाथ

साधू योगी ऋषी मुनीवर
 संत महात्मा जोगी गुरुवर
 भक्तजनांना ठेवून गेला मूर्त समाधी कल्पतरू ...

शिरडीवासी साईनाथ
 जयजयसाई शिरडीनाथ

पुनीत पावन शिरडी गाव
 श्रीनाथांचे पावन नाव
 शततिथर्थाचे तिर्थस्थान हे भक्ती भावने स्नान करू ...

शिरडीवासी साईनाथ
 जयजयसाई शिरडीनाथ

विसरा जाती विसरा भेद
 माणुसकीचा धर्म अभेद
 पतित पावन करुणाकर तो नित्य तयाला अनुसरू ...

शिरडीवासी साईनाथ
 जयजयसाई शिरडीनाथ

फकीरसाई फकीर वेष
 शिरडीचा परी वसे नरेश
 मशिद पडकी बने द्वारका धुनी अुदीचे अस्त्र धरू ...

— श्री. मधुकर कृष्णाजी विचारे

१५-बी, भक्ति-सुधा,
 वाकोला पाईप लाईन,
 दत्तमंदिर रोड,
 सांताक्रूझ (पूर्व),
 मुंबई- ४०० ०५५.

साई म्हणे, तो भक्त आवडे मज

जो द्वेशास न थारा दई।
 प्रेम करी चराचरी।
 सर्वभूतीं भगवंत पाही।
 साई म्हणे, तो भक्त आवडे मज ॥ १ ॥

जया मुऱ्णे अखड ध्यान।
 जो मजसी करी जीव प्राण।
 जया माझी भूक तहान।
 साई म्हणे, तो भक्त आवडे मज ॥ २ ॥

जे का रंजले गांजले।
 त्यासी म्हणे जो आपुले।
 भेदाभेद न करी कसले।
 साई म्हणे, तो भक्त आवडे मज ॥ ३ ॥

जो सदा संतोष मनी धरी।
 यत्कोंचतही फिकीर न करी।
 श्रद्धा आणि सबूरी धरी।
 साई म्हणे, तो भक्त आवडे मज ॥ ४ ॥

जो माझे नाम घेतो।
 मजशीच शरण येतो।
 एक मजकडेच लक्ष देतो।
 साई म्हणे, तो भक्त आवडे मज ॥ ५ ॥

जो आल्यागेल्याचा आदर करी।
 तृष्णिता जल, भूकेल्या दई भाकरी।
 उघड्यास वस्त्र, बसाया दई ओसरी।
 साई म्हणे, तो भक्त आवडे मज ॥ ६ ॥

जो मात्यापित्यास भजितो।
 बैधु भगिनीवर प्रेम करीतो।
 इतरांकरीतांही देह झिजवितो।
 साई म्हणे, तो भक्त आवडे मज ॥ ७ ॥

शंकर म्हणे, तोचि झाला धन्य।
 अवध्यांपरीस जो साईस मान्य।
 जय साईवाचून न अनन्य,
 दैवत असे ॥ ८ ॥

— श्री. शंकर हरीभाऊ चौबल
 मधु कुंज हाऊसींग सोसायटी,
 प्लॉट नं. १०२, पहिला मजला,
 जय प्रकाश रोड, अंधेरी (प.),
 मुं.नं.—५८.

स्वप्न

(चाल - ब्रह्मा, विष्णु आणि महेश्वर सामोरी बसले)

शिरडी गांवी मशिदीमजी धुनिजवळी बसले

मला श्री साईनाथ दिसले ॥ धृ. ॥

अवती भवती भाविक मेळा

विनोद गोष्टी पहा चालल्या

शामा, नाना, काका, अण्णा

कौतुके डुलले! मला श्री--- ॥ १ ॥

कुणी पाद संवाहन करिती

कुणी प्रीतिने अंग रगडिती

कुणी भरूनी चिलीम देती

सेवेमधि रंगले! मला श्री---- ॥ २ ॥

कुणा बोलविता जवळी प्रेमे

वात्काढन कुणा करिती लटके

क्षणांत हसविती क्षणांत रडविती

खेळ करित बसले! मला श्री--- ॥ ३ ॥

बहुरंगी नट सखाश्री साई

विविध रंग हा उधळीत जाई

सहज मनाला घाली मोहिनी

भान नच उरले! मला श्री--- ॥ ४ ॥

चमत्कार इतुक्यातच झाला

सोऽहं ऐसा ध्वनी ऐकला

प्रकाश किरण मम हृदयी शिरला

स्वप्न हे तुटले! मला श्री--- ॥ ५ ॥

— श्री. भास्कर गो. जोशी

साईप्रसाद, ४२, श्रीकृष्णनगर,

बोरीवळी (पूर्व),

मुंबई - ४०० ०६६.

जय श्री साईबाबा

जयदेव जयदेव, जय श्री साईबाबा
 आशीर्वाद तुमचा मजवर असावा
 मुक्ती देशी तू क्लेशातून
 सुख देशी तू दुःखातून
 सुटका करीशी संकटातून
 मार्ग दाखविशी आडमार्गातून
 जीवनी सदा साक्षात्कार घडावा ॥ १ ॥

भक्तीभाव तुजवर भक्तींचा
 हा वर्षाव आरती नवसांचा
 त्यांची तू होतेस माय
 शिर्डीस ज्यांचे लागती पाय
 होवूनी माय मार्ग दाखवावा ॥ २ ॥

सर्व चरा चरांचा तू दाता पिता
 समाधीवर ढोके भक्त टेकविता
 सबुरीतूनच मार्ग दाखविता
 भक्तांचे दुःख पूर्ण मिटविंता
 प्रत्येक पाऊली मनी तू रहावा ॥ ३ ॥

ज्यांनी ज्यांनी तुम्हा आठविले
 ज्यांनी ज्यांनी तुम्हा भजले
 त्यांना त्यांना तुम्ही पाहिले
 भक्तितून जिव हा पायी वाहावा ॥ ४ ॥

जयदेव जयदेव जय श्री साईबाबा
 आशीर्वाद तुमचा मजवर असावा

— श्री. प्रेदिप ग. कोरगावकर

१/१, विजय निवास, शिवाजी नगर,
 टेंबीपाडा रोड, भांडुप (प.), मु.नं. - ४०० ०७८.

श्री साईलीला

शिरडीचे श्री सदगुरु साई
काय सांगू लीला अगाध तुझी ॥ १० ॥
बालफकीर रूपी प्रकटले
म्हाळसापतीस ते दिसले
“आओ साई” ऐसे ते वदले
नामकरण झाले तेव्हा साई
ऐका कथा ही शिरडीश्वराची ॥ १ ॥

निबातळी नित बसत असे
जनसेवा नित करीत असे
गोड झाली त्या निबाची पाने
साईच्या त्या अजब किमयेने
गुरुस्थान ते साईचे असती ॥ २ ॥

चावडीत त्या नित्य नियमे
चिंध्याबंध फळीवर साई झोपे
द्वारकामाईत त्या साईने
पाण्याचे दिव्य दिवे जाळीले
लीला पाहूनी भक्त भान विसरती ॥ ३ ॥

दीन-दलितांच्या सेवेमध्ये
श्री साई नित्य रमत असे
मी भोळा सेवक तुमचा आहे
ही सारी लीला अल्लाची असे
ऐसे वदत नित लोकांना साई ॥ ४ ॥

— श्री. हसमुख ओंकार पाटील
“साई-श्रद्धासबुरी”, ८९५, गुजरगल्ली,
नवापूर-४२५४१८, जि. धुळे.

साईं तुझे पाय, लाख मोलाचा ठेवा!

साईं, तुझे पाय, लाख मोलाचा ठेवा,
जन्मोजन्मी घडावी तुझीच रे सेवा ॥१॥

साईं दर्शनाची अंतरात आस,
तुझ्याच नामाचा मला लागे ध्यास,
मन उतावीळ, करी शांत त्यास,
भक्तीचा सुगंध जीवनी उरावा ॥२॥

साईं, तुझ्यातच एकरूप व्हावे,
माझे तन-मन तुला समपवि,
जसे वाती-ज्योतीचे नाते असावे,
शब्दात तब महिमा कसा गावा? ॥३॥

साईच्या उदीचा महिमा असे थोर,
रोग, संकटे पळती किती दूर,
भाळी लावितांना करा थोडा विचार,
माया, अहंकार धुनीत जळावा ॥४॥

— सौ. संगीता गोडबोले
एम्.ए.बी.एड.

प्लॉट नं. ३७२, सेक्टर २८,
प्राधिकरण, 'परिमिल' बंगला,
पुणे - ४११०३५.

हाक

असुरासम भ्रष्टाचार आहे, दिव्याखाली अंधार आहे
सरळ जीवन जगणे येथ, नेहमी निराधार आहे
दिसतात सहज सर्वत्र, सदा समानतेचे फुगे
पैशासाठी उठाठेव करणारे, ठकवणारे दिसती ठगे
स्वार्थाचा हा घोळ, हावरेपणाचा खेळ आहे
कष्ट आहेत मातीमोल, विचार आचारांचा ना मेळ आहे
पोटासेठी, पोटच्यांसाठी राहतात नेहमी दंग
सत्यतेचे, अहिसेचे असते नुसते ढोँग
काहींचा खिसा चोख आहे, माणुसकीची राख आहे
अशा या जगण्यात साईं, तुझ्या मुल्यांची भूक आहे!

— श्री. हरीश गोपाळराव उम्रजकर
द्वारा अंड. श.ना. अंबुलगेकर,
वकील कॉलनी, कंधार,
जि. नांदी- ४३१७१४.

श्री साईलीला, फेब्रुवारी १९८७

तब रूपात्च साचले सारे आत्मरूप

ख स्वरूपी तुजला देखियले
मग जीवन सार्थकी झाले
तुवा देखिले मी मम हृदयी
जव मी तब हृदयची जाणिले ॥

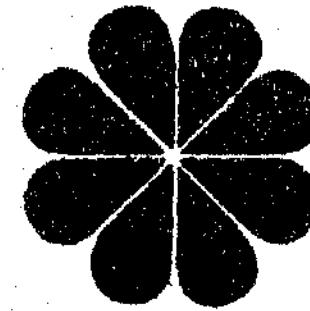
तूच अससी सर्वा भितरी
हे जीवनाचे मर्म समजले
जानूनी घेता तब पुण्यात्मा
मज स्व स्वरूप उमजले ॥

शोधीत होते तुला भगवंता
न जानता नी न समजता
एका एकी प्रकाश पडला
ज्ञान चक्षु तूच उधडला ॥

समीप आला क्षण सुखाचा
म्हणूनी जाणिले मी तब रूपा
तूच सर्वा आत्मी वससी
जानूनी घेता स्व स्वरूप दिसशी ॥

जाणिले स्व स्वरूप
देखिले तब रूप
तब रूपात्च साचले
सारे आत्मरूप ॥

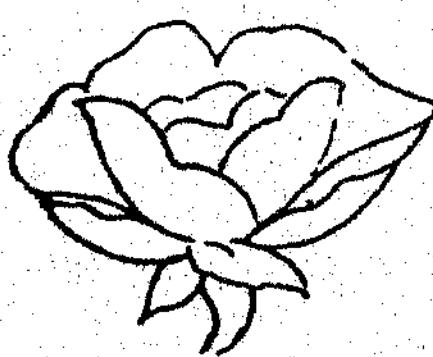
— डॉ. इंदू नाईक
लोनावळा

ओंम साई

ही भक्ति अंतरीची
साई तुझ्यामुळे फुलावीं
आनंद कल्पनातीत
हृदयांत मोहरावे

हे जाणल्या वरीच साई
हृदयांतरी भरूनी येई
हा सर्व ठाव घेतां, वाटे
प्राजक्त जणू बहरला
कंठांत साई नाम येतां
छेडतात अंतरी (च्या) तारा
घेऊनी त्या सुंगध
दरवळतात आसमंत
साईत सर्व माझें
सर्वस्व विरून जावे

— डॉ. ग. स. कामत
११९४/१३, शिवाजी नगर,
पुणे - ४११ ००५.

साई मला करांच्या ओंजळीत झेलीत गेले

मी अंधारात दिशा शोधित होतो
बाबा तेव्हा प्रकाश होवून आले || १ ||

मी शब्दात हरवून जात होतो
साई तेव्हा अर्थ बनून साकारले || २ ||

मी रोज दिवास्वप्ने पहात होतो
एक स्वप्न साई साकार करून गेले || ३ ||

बागेतही फुलांचा गंध मला जाणवत नव्हता
साई सुगंधाची बरसात करून गेले || ४ ||

मी आकाशातून खाली कोसळत होतो
साई मला करांच्या ओंजळीत झेलीत गेले || ५ ||

— श्री. अरविंद बारटके

बी.कॉम. (ऑनर्स) एम.ए.

१३५ शुक्रवार पेठ,

पुणे - ४११००२.

श्रद्धा-सबुरी

एकता एकता इथे नांदती दिव्यता।
हिन्दु मुस्लीम शिख ईसाई।
इथे नांदती भाई-भाई || १ ||

द्वारकामाई ही तर आमुची आई।
इथेच देती समानतेचा संदेश अम्हा साई || २ ||

कवि संमेलनात दिसती समानतेची दिव्यता।
सर्व धर्म समभाव जागृती हिच असे श्रेष्ठता || ३ ||

चला शिरडीला पाहू साईला।
समानतेच्या बंधुत्वाच्या पाहू विभूतिला || ४ ||

समाधीतूनी बोल उमटती।
बंधुत्वाचा हाथ धरा हाती || ५ ||

पूजा करूनी नत मस्तक व्हा समाधी वरती
मांगल्याची इथेच मिळते भक्तजना प्रचिती || ६ ||

— सौ. उषा प्रभाकर मुळे

१६०, नारायण पेठ, पुणे-३०.